Ñetteelu xaaj bu Tawreetu Musaa jëm ci sasu Saraxalkat yi

Ñetteelu xaaj bu Tawreetu Musaa

jëm ci

sasu Saraxalkat yi

Droit de reproduction © 2009
La Mission Baptiste du Sénégal
Tous droits réservés.

Dépôt légal : juillet 2009. Nº 17939030709

Quiconque voudrait le reproduire devra inclure la déclaration de droit d'auteur ci-dessus.

Pour la reproduction en plus de 250 exemplaires, veuillez écrire à l'adresse suivante:

B.P. 1229 — Thiès, Sénégal

Pour mieux lire ce livre…

L’alphabet officiel dont on se sert est facile à lire. Les seuls symboles qui présentent une certaine difficulté sont les suivants :

j	se trouve dans	la paix	—jàmm (ji)
	et	dernier	—mujj
c	se trouve dans	le couscous	—cere (ji)
	et	descendre	—wàcc
ñ	se trouve dans	tous	—ñépp
	et	refuser	—bañ
x	se trouve dans	savoir	—xam
	et	la main	—loxo (bi)
ë	se trouve dans	l’œil	—bët (bi)
	et	demain	—ëllëg
ŋ	se trouve dans	la mâchoire	—ŋaam (wi)
	et	seulement	—doŋŋ

Une différence existe entre **a** et **à**

baigner	—sang	revêtir	—sàng
l’encensoir	—and (bi)	accompagner	—ànd

La voyelle est ***doublée*** pour indiquer la longueur

valoir	—jar	passer par	—jaar
être propre	—set	chercher	—seet
le cœur	—xol (bi)	regarder	—xool
le nom	—tur (wi)	répandre	—tuur

La voyelle est ***accentuée*** pour indiquer la fermeture

souper	—reer	être perdu	—réer
jeûner	—woor	être sûr	—wóor

Li nuy bëgga lim lu nu tëral la, bëgg cee déggook bokki jàngkat yu tedd yi, ngir déggin wi leer, ba deesu ko jaawatle.

Nanu ràññee…

nanu ak **nañu**

Dees na wax: «(Nun) war nañoo dem,» (**n** bi am maas bii: ~)
Waaye danu koo taamoo binde nii:
«(Nun) war nanoo dem,»
ngir ñu bañ koo jaawatleek: «War nañoo dem, (ñoom).»

naa ak **na**

Bu loolu weesoo, dees na wax: «(Moom) war naa dem.»
Waaye danu koo taamoo binde nii:
«(Moom) war na dem,»
ngir ñu bañ koo jaawatleek: «War naa dem, (man).»

leen ak **léen**

Te it dees na wax, «Bëgg nanu leen (ñoom).»
Waaye danu koo taamoo binde nii:
«Bëgg nanu léen (ñoom),» (léen am maas bii: ´)
ngir ñu bañ koo jaawatleek: «Bëgg nanu leen (yéen).»
Noonu:
Yéen ñi gëm, Yàlla musal na leen.
Ñoom ñi gemul, Yàlla rëbb na léen.

Boo gisee màndarga mii — xamal ne kàddu gee yeggul. Dafa dog, mbaa muy wax ju ñu junj rekk.

Mbind yi ñu ràññale ak yi ñu dijjal, bokkul ci mbindum Yàlla mu sell, mi ñu jukkee ci téere yu jëkk ya.

Boo gisee baat bu ñu tofal araf bu tuuti, seetal lu muy tekki ci suufu xët bi.

Boo gisee tomb bii ° ci boppu baat, seetal lu muy tekki ci Leeral yi, fi téere biy waaja jeexe.

jëm ci

sasu Saraxalkat yi

Ay dogal ci mbirum sarax yi
(1.1—7.38)

Lu jëm ci sarax siy lakk ba jeex

1 [1] Aji Sax ji woo na Musaa, wax ak moom ca ˚xaymab ndaje ma ne ko:
[2] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: «Bu kenn ci yéen dee sàkkal Aji Sax ji
˚sarax, na indi ag jur, muy gu gudd mbaa gu gàtt.
[3] «Bu saraxam dee saraxu jur gu gudd, di lu ñuy lakk ba mu jeex, na saraxal
aw yëkk wu amul sikk. Na ko yóbbu ci bunt xaymab ndaje mi ci kanam Aji
Sax ji, ngir mu nangul ko ko. [4] Na teg loxoom ci kaw boppu juru ˚sarax siy
lakk ba jeex, ndax ñu nangul ko ko, muy njotlaayam. [5] Na rendi yëkk wi ci
kanam Aji Sax ji, te doomi Aaróona yu góor yiy ˚saraxalkat yi ñooy indi deret
ji, xëpp ko ci mboolem weti ˚saraxalukaay bi ci bunt xaymab ndaje mi. [6] Jur gi
ñuy saraxal, muy lakk ba jeex, na ko boroom sarax bi fees, daggat ko. [7] Doomi
Aaróona, saraxalkat bi, dañuy jafal ab taal ci kaw saraxalukaay bi, teg matt mi
ci taal bi. [8] Su ko defee doomi Aaróona yu góor, yiy saraxalkat yi, jël dog yi,
booleek bopp bi ak nebbon bi, teg ko ci kaw mattum taal bi ci saraxalukaay bi.
[9] Nañu raxas yérey biir yi ak yeel yi, saraxalkat bi boole lépp lakk ci kaw
saraxalukaay bi. Sarax la suy lakk ba jeex, ñu di ko taalal Aji Sax ji, muy xeeñ
lu neex.
[10] «Bu saraxam dee ab gàtt, di lu ñuy lakk ba mu jeex, muy xar mbaa bëy, na
saraxal bu góor bu amul sikk. [11] Na rendi sarax si ci kanam Aji Sax ji, fa féete
saraxalukaay bi bëj-gànnaar. Noonu doomi Aaróona yu góor yiy saraxalkat yi
xëpp deret ji ci mboolem weti saraxalukaay bi. [12] Bu ko boroom sarax bi
daggatee ba noppi, saraxalkat bi day boole dog yeek bopp bi ak nebbon bi, teg
ko ci kaw mattum taal bi ci kaw saraxalukaay bi. [13] Na boroom sarax bi raxas
yérey biir yi ak yeel yi, saraxalkat bi boole lépp lakk ci kaw saraxalukaay bi.
Sarax la suy lakk ba jeex, ñu di ko taalal Aji Sax ji, muy xeeñ lu neex.
[14] «Bu nit ki dee saraxalal Aji Sax ji saraxu njanaaw bu wara lakk ba jeex, na
saraxe pitax mbaa xati mu ndaw. [15] Na ko saraxalkat bi yóbbu ca saraxalukaay
ba, kutt baat bi, lakk ko ci kaw saraxalukaay bi. Deret ji dees koy siital ci wetu
saraxalukaay bi, ba mu jeex. [16] Na indi gag bi ak li ci nekk te wetti ko fa ñuy
def dóomu-taal ba, fa féete saraxalukaay bi penku. [17] Saraxalkat bi day jàpp ci
laaf yi, xotti te bañ koo tàqale, daldi koy lakk ci saraxalukaay bi, ci kaw
mattum taal bi. Sarax la suy lakk ba jeex, ñu di ko taalal Aji Sax ji, muy xeeñ
lu neex.

Lu jëm ci saraxu pepp

2 [1] «Bu nit dee indil Aji Sax ji ˚saraxu pepp, sunguf[a] su nooy nepp la
saraxam wara doon, mu sotti ci diw, def ci cuuraay, [2] te yót ko doomi
Aaróona yu góor yiy ˚saraxalkat yi. Na saraxalkat bi sàkk barci-loxob sunguf
su nooy nepp soosu ànd ak diw gi, te boole kook cuuraay li lépp. Loolu cér la,
di seede buy fàttalee; na ko lakk ca kaw ˚saraxalukaay ba, muy sarax su ñuy
taalal Aji Sax ji, di xeeñ lu neex. [3] Li des ci saraxu pepp mi, Aaróona ak i
doomam ñoo koy féetewoo, muy cér bu sell-a-sell, bawoo ci sarax yi ñuy
taalal Aji Sax ji.
[4] «Su dee saraxal lu ñu defare pepp, di lu ñu lakk cib taal ba mu ñor, na doon
sunguf su nooy nepp, di mburu yu amul lawiir yu ñu xiiwaale diw, mbaa
mburu yu sew yu amul lawiir, ñu sotti diw ca kawam. [5] «Bu saraxam dee lu ñu
defare pepp, lakke ko ci saafukaayu weñ, na doon sunguf su nooy nepp su ñu
xiiwaale diw te bumu am lawiir. [6] Na ko dammat te sotti diw ca kaw dog ya.
Saraxu pepp la. [7] «Bu saraxam dee lu ñu defare pepp, di lu ñu saaf ci cin ba
mu ñor, na doon sunguf su nooy nepp su ñu xiiwaale diw.
[8] «Na yóbbul Aji Sax ji saraxu pepp su ñu defar ci tegtal yooyu, yót ko
saraxalkat bi, mu yóbbu ko ca saraxalukaay ba. [9] Su ko defee saraxalkat bi
génne ci saraxu pepp mi, céru seede biy fàttalee, daldi koy lakk ci kaw
saraxalukaay bi, def ko sarax su ñuy taalal Aji Sax ji, muy xeeñ lu neex. [10] Li
des ci saraxu pepp mi, Aaróona ak i doomam ñoo koy féetewoo, muy cér bu
sell-a-sell, bawoo ci sarax yi ñuy taalal Aji Sax ji.
[11] «Du benn saraxu pepp bu ñuy defal Aji Sax ji muy am lawiir, ndax du lenn
ci lawiir mbaa lem, lu ñu wara lakk, mu ànd ak sarax su ñuy taalal Aji Sax ji.
[12] Saraxi meññeef mi jëkka ñor man na ànd ak yooyu, waaye du bokk ci sarax
su jëm ca saraxalukaay ba, ñu di ko taal, muy xeeñ lu neex. [13] Seen mboolem
saraxu pepp nangeen ko xorom. Bu seen saraxu pepp ñàkk mukk xorom, ndax
mooy màndargaal seen ˚kóllëreek seen Yàlla. Seen sarax yépp ngeen di xorom.
[14] «Bu nit dee indil Aji Sax ji sarax ci li mu jëkka meññle, na ko indil mbool[b]
mu ñu séndal, def ko sànqal, muy saraxu meññeefam mu jëkk. [15] Na ci sotti
diw ak cuuraay. Saraxu pepp la. [16] Na saraxalkat bi lakk lenn ci mbool mu
mokk mi ànd ak diw, boole kook cuuraay li lépp, muy céru seede biy fàttalee
te ñu di ko taalal Aji Sax ji.

Lu jëm ci saraxi cant ci biir jàmm

3 [1] «Su fekkee ne li nit kiy saraxe ˚saraxu cant la ci biir jàmm, mu di ko
jële ci nag wu góor mbaa wu jigéen, na indil Aji Sax ji lu amul sikk.
[2] Day teg loxoom ci kaw boppu jur gi muy saraxal, te rendi ko ca bunt
˚xaymab ndaje ma. Doomi Aaróona yu góor yiy ˚saraxalkat yi daldi xëpp deret

---

[a] **2.1** Sungufu bele mbaa sungufu lors lay doon.

[b] **2.14** Mboolum bele lay doon mbaa mboolum lors.

ji ci mboolem weti ˚saraxalukaay bi. [3] Li muy génne ci saraxu cant gi ci biir jàmm, ñu war koo taalal Aji Sax ji mooy nebbon bi sàng yérey biir yi, ak lépp luy nebbon te jàpp ci yérey biir yi, [4] ak ñaari dëmbéen yi ànd ak seen nebbon ca kaw, jàpp ca fàllare ja, ak bàjjo bi ci res wi te mu di ko booleek dëmbéen yi, génne ko. [5] Na doomi Aaróona yi boole yooyu lakk ci kaw saraxalukaay bi, mu tege ci kaw ˚sarax biy lakk ba jeex ci kaw mattum taal bi. Sarax la su ñuy taalal Aji Sax ji, muy xeeñ lu neex.

[6] «Su fekkee ne li nit kiy saraxalal Aji Sax ji saraxu cant la ci biir jàmm, te mu di ko jële ci jur gu gàtt, gu góor mbaa gu jigéen, na saraxal lu amul sikk. [7] Su dee saraxal xar, na ko indil Aji Sax ji [8] te teg loxoom ci boppu xar mi muy saraxe, ñu rendi ko ci bunt xaymab ndaje mi, doomi Aaróona yu góor yi xëpp deret ji ci mboolem weti saraxalukaay bi. [9] Saraxu cant googu ci biir jàmm, li mu ciy génneel Aji Sax ji, ñu taalal ko ko mooy nebbon bi, di calgeen bi yépp, ñu doge ko fa sës ca fàllare ja, ak nebbon bi sàng yérey biir yi, ak lépp luy nebbon te jàpp ci yérey biir yi, [10] ak ñaari dëmbéen yi ànd ak seen nebbon ca kaw, jàpp ca fàllare ja, ak bàjjo bi ci res wi te mu di ko booleek dëmbéen yi, génne ko. [11] Na saraxalkat bi boole loolu lakk ci kaw saraxalukaay bi, muy ñam wu ñuy saraxalal Aji Sax ji, taalal ko ko.

[12] «Bu saraxu nit ki dee bëy, na ko indil Aji Sax ji [13] te teg loxoom ci bopp bi, ñu rendi ko ci bunt ˚xaymab ndaje mi. Na doomi Aaróona yu góor yi xëpp deret ji ci mboolem weti saraxalukaay bi. [14] La mu cay génnee muy saraxam si ñuy taalal Aji Sax ji mooy nebbon bi sàng yérey biir yi yépp, ak lépp luy nebbon te jàpp ci yérey biir yi, [15] ak ñaari dëmbéen yi ànd ak seen nebbon ca kaw, jàpp ca fàllare ja, ak bàjjo bi ci res wi te mu di ko booleek dëmbéen yi, génne ko. [16] Na saraxalkat bi boole loolu lakk ci kaw saraxalukaay bi, muy ñam wu ñuy saraxalal Aji Sax ji, lakkal ko ko, muy xeeñ lu neex. Mboolem luy nebbon Aji Sax jeey boroom. [17] Dogal a ngii, di lu leen war fàww, ak fépp fu ngeen dëkk: lépp luy nebbon mbaa deret, buleen ko lekk.»

Lu jëm ci sarax su bàkkaar sabab

4 [1] Aji Sax ji wax na itam Musaa ne ko: [2] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Su fekkee ne nit ki dafa moy lenn ci santaaney Aji Sax ji, ba def lenn lu warul te du teyeefam, li ci war lii la.

Li war saraxalkat bu mag bu bàkkaar

[3] «Ndegam ˚saraxalkat bi ñu ˚diw, fal ko, moo moy, ba yóbbe mbooloo mi tooñ, na indil Aji Sax ji yëkk wu ndaw wu amul sikk, muy ˚saraxu póotum bàkkaar ndax bàkkaar ba mu def. [4] Day yóbbu yëkk wi ci bunt ˚xaymab ndaje mi, ci kanam Aji Sax ji, daldi teg loxoom ci boppu yëkk wi, ñu rendi yëkk wi ci kanam Aji Sax ji. [5] Saraxalkat bi ñu diw, fal ko, na sàkk ci deretu yëkk wi, yóbbu ci biir xaymab ndaje mi. [6] Su ko defee saraxalkat bi capp baaraamam ci deret ji, wis-wisal deret ji juróom ñaari yoon fi kanam Aji Sax ji, fa janook ridob bérab bu sell ba. [7] Na saraxalkat bi sàkk ci deret ji, taqal ci béjjéni

saraxalukaayu cuuraay lu xeeñ la ca biir xaymab ndaje ma ca kanam Aji Sax ji. Li des ci deretu yëkk wi, na ko tuur fa ñu samp ˚saraxalukaay bi ñuy lakk sarax mu jeex, foofa ca bunt xaymab ndaje ma. [8] Na génne lépp luy nebbon ci yëkk wi ñuy saraxal muy póotum bàkkaar: nebbon bi sàng yérey biir yi, ak lépp luy nebbon te jàpp ci yérey biir yi, [9] ak ñaari dëmbéen yi ànd ak seen nebbon ca kaw, jàpp ca fàllare ja, ak bàjjo bi ci res wi te mu di ko booleek dëmbéen yi, génne ko. [10] Mooy ni ñu koy génnee rekk ci yëkku saraxu cant ci biir jàmm. Saraxalkat bi da koy boole lakk ca kaw saraxalukaay ba ñuy lakk sarax mu jeex. [11] Waaye deru yëkk wi ak yàppam wépp dees koy booleek bopp bi ak yeel yi ak yérey biir yi ak sébbriit mi; [12] mboolem li des ci yëkk wi daal lay génne dal bi, yóbbu ko ci bérab bu mucc sobe, ca jalub dóom ba, daldi taal matt, lakk ko ca, ba mu dib dóom. Foofa dóom ba jale lees koy lakk.

Lu jëm ci sarax yi war mbooloo mi

[13] «Ndegam mbooloom Israyil mépp a moy lenn ci santaaney Aji Sax ji, ba def lenn lu warul te du seen teyeef, muy seen ug tooñ te seetluwuñu ko, [14] bu mbooloo mi nemmikoo moy gi rekk, war nañoo génne ci jur gu gudd gi yëkk wu ndaw wuy doon ˚saraxu póotum bàkkaar, yóbbu ko ca bunt ˚xaymab ndaje ma. [15] Magi mbooloo mi dañuy teg seeni loxo ci boppu yëkk wi, fi kanam Aji Sax ji, ba noppi ñu rendi yëkk wi fi kanam Aji Sax ji. [16] Gannaaw loolu na ˚saraxalkat bi ñu ˚diw, fal ko, sàkk ci deretu yëkk wi, yóbbu ci biir xaymab ndaje mi. [17] Na capp baaraamam ci deret ji, wis-wisal deret ji juróom ñaari yoon fi kanam Aji Sax ji, foofu ci kanam rido bi. [18] Bu noppee na sàkk ci deret ji, taqal ci béjjéni saraxalukaayu cuuraay bi ci kanam Aji Sax ji, ci biir xaymab ndaje mi. Li des ci deret ji na ko tuur fa ñu samp ˚saraxalukaay ba ñuy lakk sarax mu jeex ca bunt xaymab ndaje ma. [19] Na génne lépp li ciy nebbon, lakk ko ci kaw saraxalukaay bi. [20] Na def ak yëkk woowu na muy def ak yëkku saraxu póotum bàkkaar rekk. Noonu lay def ak moom. Ni la ko saraxalkat biy defale seen njotlaay, ñu am njéggal. [21] Na génne yëkk wi dal bi, taal ko, na muy taale yëkk wi ñu jëkka wax. Saraxu póotum bàkkaaru mbooloo mi la.

Li war kilifa gu bàkkaar

[22] «Su fekkee ne kilifa moo moy lenn ci santaaney Yàllaam Aji Sax ji, ba def lenn lu warul te du teyeefam, mu dig tooñam, [23] bu nemmikoo bàkkaar bi mu def rekk, na saraxe sikket bu amul sikk. [24] Day teg loxoom ci boppu sikket bi, rendi ko fa ñuy rendi ˚sarax suy lakk ba jeex, fa kanam Aji Sax ji. ˚Saraxu póotum bàkkaar la. [25] Na ˚saraxalkat bi capp baaraamam ci deretu sarax siy póotum bàkkaar, taqal ko ci béjjéni ˚saraxalukaay bi ñuy lakk sarax mu jeex, ba noppi tuur deret ji fa ñu samp saraxalukaay bi ñuy lakk sarax mu jeex. [26] Na lakk nebbon bi yépp ci kaw saraxalukaay bi, def ko ni nebbonu ˚saraxu cant ci biir jàmm. Noonu la ko saraxalkat biy defale njotlaayal bàkkaaram, mu am njéggal.

Li war baadoolo bu bàkkaar

[27] «Su dee kenn ci baadoolo yee moy lenn ci santaaney Aji Sax ji, ba def lenn lu warul te du teyeefam, mu dig tooñam, [28] bu nemmikoo bàkkaar bi mu def rekk, na saraxe aw bëy wu jigéen wu amul sikk, ndax bàkkaar bi mu def.
[29] Day teg loxoom ci boppu gàttu ˚sarax soosu di póotum bàkkaar, rendi ko fa ñuy lakk sarax mu jeex. [30] Na ˚saraxalkat bi capp baaraamam ci deret ji, taqal ci béjjéni ˚saraxalukaay bi ñuy lakk sarax mu jeex; li des ci deret ji da koy tuur fa ñu samp saraxalukaay bi. [31] Te it na génne nebbon bi yépp ni muy génnee nebbonu jur gu ñu def ˚saraxu cant ci biir jàmm. Na ko saraxalkat bi lakkal Aji Sax ji ci kaw saraxalukaay bi, muy xeeñ lu neex. Noonu la ko saraxalkat biy defale njotlaayal bàkkaaram, mu am njéggal.
[32] «Su fekkee ne am xar lay saraxe, muy saraxu póotum bàkkaaram, na doon xar mu jigéen, mu amul sikk. [33] Day teg loxoom ci boppu xar moomu di saraxu póotum bàkkaar, rendi ko fa ñuy rendee ˚sarax suy lakk ba jeex, muy saraxu póotum bàkkaar. [34] Na saraxalkat bi capp baaraamam ci deretu xar miy saraxu póotum bàkkaar, te taqal ci béjjéni saraxalukaay bi ñuy lakk sarax mu jeex; li des ci deret ji da koy tuur fa ñu samp saraxalukaay bi. [35] Te itam na génne nebbon bi yépp, ni muy génnee nebbonu xar mu ñuy def saraxu cant ci biir jàmm. Na saraxalkat bi lakk loolu ci kaw saraxalukaay bi, mu bokk ci sarax si ñuy taalal Aji Sax ji. Noonu la saraxalkat biy defale nit ki njotlaayal bàkkaar bi mu def, mu am njéggal.

Ay xeeti bàkkaar a ngi ak li ciy njotlaay

5 [1] «Bu nit bàkkaaree ndax lu mu dégg wooteb seede cib àtte, ba noppi baña wax la mu gis mbaa mu xam ko ca mbir ma, dees na ko ko topp.
[2] «Su fekkee ne nit ki dafa laal lu taq sobe, te seetluwu ko, lu mel ni rab wu daganul te médd, muy rabu àll mbaa ag jur, mbaa luy raam, kon taq na sobe, tooñ na. [3] Su fekkee ne nit ki dafa laal sobey nit ak su mu mana doon, te teyu ko, ba mu weesu, saa yu ko xamee, tooñ na. [4] Su sàgganee it ba giñ ne dina def nàngam, muy lu baax mbaa lu bon, muy mboolem ngiñ lu ko rëcc te ba mu koy wax teyu ko, ba mu weesu, saa yu ko xamee tooñ na. [5] Ci tooñin yooyu ñu lim war na wax na mu tooñe. [6] Na indil Aji Sax ji gàtt bu jigéen, xar mbaa bëy, muy daanam ndax bàkkaar bi mu def. ˚Saraxu póotum bàkkaar lay doon. Noonu saraxalkat bi defal ko ko njotlaayal bàkkaar bi mu def.

Lu jëm ci saraxi aji ñàkk

[7] «Nit ki amul lu mat njégu gàtt, na indil Aji Sax ji ñaari pitax mbaa ñaari xati yu ndaw, muy daanam ndax bàkkaar bi mu def; benn bi di ˚saraxu póotum bàkkaar, bi ci des di ˚sarax suy lakk ba jeex. [8] Da koy yót ˚saraxalkat bi, kooku jëkka rey benn bi, muy saraxu póotum bàkkaar; na kutt baat bi te bumu tàqale bopp beek baat bi. [9] Day xëpp ci wetu ˚saraxalukaay bi deretu njanaaw liy saraxu póotum bàkkaar. Li des ci deret ji dees koy tuur fa ñu samp

saraxalukaay bi. Saraxu póotum bàkkaar la. [10] Ñaareel bi na ko def sarax buy lakk ba jeex, muy li ñu santaane. Noonu la ko saraxalkat biy defale njotlaayal bàkkaar bi mu def, mu am njéggal.
[11] «Su amul lu mat njégu ñaari pitax mbaa ñaari xati yu ndaw, li muy indi, saraxal ko ngir bàkkaar bi mu def, ñetti kiloy ˚sunguf su nooy nepp lay doon, muy saraxu póotum bàkkaar. Du ci def diw, te du ci sotti cuuraay, ndax li mu di saraxu póotum bàkkaar. [12] Da koy yót saraxalkat bi, saraxalkat bi sàkk ci barci-loxo, muy céru seede biy fàttalee, daldi koy lakk ca kaw saraxalukaay bi, mu bokk ci sarax yi ñuy taalal Aji Sax ji. Saraxu póotum bàkkaar la. [13] Noonu la ko saraxalkat biy defale njotlaayal bàkkaar, bi mu def te mu bokk ci xeeti bàkkaar yooyu ñu lim. Su ko defee mu am njéggal. Li des ci sarax bi saraxalkat bee koy moom, mu mel ni bu doon saraxu pepp rekk.»

Lu jëm ci saraxu peyug tooñ

[14] Bu loolu weesoo, Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [15] «Ku ñàkka wormaal lenn lu ñu sellalal Aji Sax ji te du teyeefam, daan ba ko war, mu di ko indil Aji Sax ji, am kuuy mu amul sikk lay doon, ñuy xayma njégam, dëppale dayob xaalis baak natt ba ñu yoonal ca bérab bu sell ba. Saraxu peyug tooñ la. [16] La mu sàggane woon ca yooyu ñu sellalal Aji Sax ji da koy fey, ba dolli ci juróomeelu céru njég ga mu fey, jox ko ˚saraxalkat bi. Saraxalkat bi da koy defal kuuy mi njotlaayam, muy saraxu peyug tooñ, ngir mu am njéggal.
[17] Su fekkee ne nit ki dafa moy lenn ci santaaney Aji Sax ji ci lu warul lu mu def, su ko xamul it, tooñ na, te dees na ko ko topp. [18] Na indi kuuy mu amul sikk, ñu xayma njégam, yót ko saraxalkat bi, muy saraxu peyug tooñ. Na ko ko saraxalkat bi defal njotlaayal bàkkaar bi mu def te xamu ko woon. Su ko defee mu am njéggal. [19] Loolu saraxu peyug tooñ la, ndax kooka kat tooñ na Aji Sax ji.»
[20] Aji Sax ji wax na Musaa ba tey ne ko: [21] «Su nit ñàkkee wormaal Aji Sax ji ci waxi fen yu mu wax moroomam, ci alal ju ñu ko tayle mbaa ñu abal ko ko, mbaa muy lu mu jële ci càcc mbaa àq ju mu lekke ci moroomam, [22] mbaa muy lu réer boroom, mu for ko, di ko miim, mbaa mu giñ te du dëgg ci mbir mu mu mana doon, [23] ku bàkkaare noonu ñu ko waxe, tooñ na, te na delloo alal ji mu ame ci càcc, mbaa njublaŋ mbaa tayle bu ñu ko dénkoon, mbaa muy lu réer, mu for ko. [24] Su dee leneen lu ko taxoona giñ te du dëgg itam naka noonu, na ko delloo ba mu mat sëkk, te saa yu ci nekk da cay dolli juróomeelu céru njég ga, jox ko boroom alal ja, keroog ba muy génne saraxu peyug tooñam. [25] Na yóbbul Aji Sax ji li ñu koy daan, muy am kuuy mu amul sikk, ñu xayma njégam, muy saraxas peyug tooñ su muy yót saraxalkat bi. [26] Noonu la ko saraxalkat biy defale njotlaayam fa kanam Aji Sax ji, mu am njéggal ci mboolem lu mu defoon te mu dig tooñam.»

Mbirum santaane yu saraxalkat yi sasoo
(6.1—7.21)

Lu jëm ci sarax yiy lakk ba jeex

6 [1] Aji Sax ji waxaat Musaa ne ko: [2] «Santal Aaróona ak i doomam yu góor
ne léen li ñu dogal ci ˚sarax suy lakk ba jeex mooy lii: ˚Sarax suy lakk ba
jeex day fanaan fi ñu koy lakke ci kaw ˚saraxalukaay bi, ba bët set, sawara
way wéye tàkk ca kaw saraxalukaay ba. [3] ˚Saraxalkat bi day sol mbubbam mi
ñu ràbbe wëñ[c] gu ëccu ba sew ak tubéyi njiitlaayam ji ñu ràbbe wëñ gu ëccu
ba sew. Na tonnee ca saraxalukaay ba dóomu sarax si lakk ba jeex, daldi teg
dóom bi ci wetu saraxalukaay bi. [4] Su ko defee mu summi yéreem yooyu, sol
yeneen te génne dóom bi dal bi, yóbbu ko fu mucc sobe. [5] Na sawaras
saraxalukaay bi wéye tàkk te du fey. Suba su nekk na ko saraxalkat bi xamb,
ba noppi teg ci sarax siy lakk ba jeex, te lakk nebboni ˚saraxi cant gi ci biir
jàmm. [6] Na sawara wéye tàkk fàww ci kaw saraxalukaay bi, te bumu fey.

Lu jëm ci saraxi pepp

[7] «Li ñu dogal ci ˚saraxi pepp mooy lii: Na ko doomi Aaróona yu góor joxe
fa kanam Aji Sax ji ca ˚saraxalukaay ba. [8] Barci-loxob ˚sunguf su nooy nepp
ànd ak diwam lees ciy tibbe, boole kook mboolem cuuraay la ca kaw saraxu
pepp ma, daldi koy lakkal Aji Sax ji ci kaw saraxalukaay bi, muy xeeñ lu
neex, di céru seede biy fàttalee. [9] La ca des Aaróona ak i doomam yu góor ñoo
koy lekk, te buñu ci boole lawiir. Nañu ko lekke ci bérab bu sell. Ci biir ëttu
˚xaymab ndaje mi lañu koy lekke. [10] Deesu ko lakkaaleek lawiir. Seen cér la bu
léen Aji Sax ji sédd ci sarax yi ñu koy taalal. Lu sell-a-sell la, mel ni ˚saraxu
póotum bàkkaar ak ˚saraxu peyug tooñ. [11] Képp kuy góor ci doomi Aaróona yi
man na cee lekk. Seen cér la bu ñu léen sédde ci sarax yi ñuy taalal Aji Sax ji
te dogalal léen ko fàww. Lépp lu ci laal day doon lu sell-a-sell.»
[12] Aji Sax ji wax na Musaa ba tey ne ko: [13] «Li Aaróona ak i doomam yu
góor di saraxalal Aji Sax ji, keroog bu ñu koy ˚diw, fal ko, mooy lii: ñetti
kiloy sunguf su nooy nepp, tollook saraxu pepp bi ñu saxoo bés bu nekk, te
genn-wàll gi di suba, genn-wàll gi ngoon. [14] Saafukaayu weñ lañu koy lakke,
xiiwaale ko diw, indi xiiw ba, muy saraxu pepp. Nañu ko def ay dog yu ñuy
lakkal Aji Sax ji, muy xeeñ lu neex. [15] Saraxalkat bi ñuy fal ci doomi Aaróona
yu góor yi, mu war koo wuutu, da koy def moom itam. Aji Sax ji moo jagoo
sarax boobu fàww, te dañu koy lakk ba mu jeex. [16] Te it mboolem saraxu pepp
bu ˚saraxalkat di defal boppam, dees koy lakk ba mu jeex. Deesu ci lekk.»

---

[c] **6:3** Wëñ googu gàncax gu tudd lë lañu koy defare.

Lu jëm ci sarax su bàkkaar waral

17 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: 18 «Waxal Aaróona ak i doomam yu góor
ne léen: dogal bi ci ˚saraxu póotum bàkkaar mooy lii: Juru saraxas póotum
bàkkaar dañu koy rendi fa ñu wara rendi juru ˚sarax suy lakk ba jeex, fi kanam
Aji Sax ji. Lu sell-a-sell la. 19 ˚Saraxalkat bi koy rendi, muy saraxu póotum
bàkkaar da ciy lekk, te fu sell lañu koy lekke, ci biir ëttu ˚xaymab ndaje mi.
20 Lépp lu laal ci yàpp wi, day doon lu sell, te bu lenn ci deretu sarax si tisee ci
kaw i yére, dees koy xaj fa mu tis, ci bérab bu sell. 21 Su fekkee ne ndabal
xandeer lañu togge woon yàppu sarax sa, nañu ko toj. Bu doon ndabal xànjar,
ñu jonj ko, raxas ko. 22 Képp kuy góor ci askanu saraxalkat sañ na cee lekk. Lu
sell-a-sell la. 23 Waaye juru saraxas póotum bàkkaar deesu ci lekk lenn te fekk
deretam dugg ca biir xaymab ndaje ma, ñu di ca amal ag njotlaay ca biir
˚bérab bu sell ba. Loolu du lu ñuy lekk. Dees koy lakk, ba mu dib dóom.

Lu jëm ci saraxi peyug tooñ

7 1 «Liy dogal bi ci saraxas peyug tooñ mooy lii: Lu sell-a-sell la. 2 Fa ñuy
rendee juru ˚sarax suy lakk ba jeex fa lañu wara rendee juru ˚saraxas
peyug tooñ. Deret ji dees koy xëpp ci mboolem weti ˚saraxalukaay bi.
3 Nebbon ji jépp lañuy saraxal: calgeen bi, nebbon bi sàng yérey biir yi, 4 ak
ñaari dëmbéen yi ànd ak seen nebbon ca kaw, jàpp ca fàllare ja, ak bàjjo bi ci
res wi te ñu di ko booleek dëmbéen yi, génne ko. 5 ˚Saraxalkat bi da koy boole
lakk ci kaw saraxalukaay bi, muy sarax su ñuy taalal Aji Sax ji. Saraxu peyug
tooñ la. 6 Képp kuy góor te bokk ci askanu saraxalkat yi sañ na cee lekk. Bérab
bu sell lees koy lekke. Lu sell-a-sell la.
7 «Li ci ˚saraxu póotum bàkkaar moo nekk ci saraxu peyug tooñ, dogal bi di
benn ci yooyu yaar: saraxalkat bi def gàtt bi njotlaay moo koy moom. 8 Su nit
joxee sarax suy lakk ba jeex, saraxalkat bi mooy féetewoo deru jur gi mu
saraxal. 9 Ci biir loolu, bépp saraxu pepp mu ñu lakk cib taal, mbaa ñu saaf ko
ci cin mbaa ci saafukaayu weñ, saraxalkat bi koy joxe moo koy moom.
10 Waaye weneen xeetu saraxu pepp mu mu mana doon, su dee saraxu pepp mu
ñuy xiiwaale diw mbaa muy mu wow, doomi Aaróona yu góor yépp a koy
moom, ku nekk tollook sa moroom cér.

Lu jëm ci saraxi cant ci biir jàmm

11 «Li yoon dogal ci ˚saraxu cant ci biir jàmm, te nit sañ koo saraxalal Aji
Sax ji mooy lii: 12 Bu ci nit ki jubloo ag njukkal gu muy delloo Aji Sax ji, day
boole ci saraxu cant gi ay mburu yu ndaw yu amul lawiir yu ñu xiiwaale diw
ak ay mburu yu tàppandaar yu amul lawiir, ñu wis diw ca kaw, ak ay mburu
yu ñu lakke ˚sunguf su nooy nepp, xiiwaale ko diw, not ko bu baax. 13 Sarax
boobu da ciy dolli mburu yu am lawiir, boole kook saraxu cant googu ci biir
jàmm te mu jublu ci njukkal. 14 Nañu génneel Aji Sax ji ab cér ci sarax yooyu
yépp, muy moomeelu ˚saraxalkat bi xëpp deretu juru saraxas cant gi ci biir

jàmm ci mboolem weti ˚saraxalukaay bi. [15] Yàppu saraxas cant googu ci biir jàmm te ñu jublu ci njukkal Aji Sax ji, dees koy lekk bés bi ñu ko rendee. Du lenn lees ciy wacc, mu fanaan.
[16] «Su sarax si nit kiy génne dee sarax su ñuy wàccoo ngiñ mbaa saraxu kéene, dees na ko lekk bés bi ko nit ki joxee, te lu ca des ba ca ëllëg sa, ñu man koo lekk. [17] Lu des ci yàppu sarax si ba ca gannaaw ëllëg sa dees koy lakk, ba mu dib dóom. [18] Waaye kat bu nit lekkee lenn ci yàpp wu ñu def saraxu cant ci biir jàmm te fekk mu am ñetti fan, deesul nangul boroom sarax si te du ko jariñ dara. Lu ñu sib la te ku ca lekk mooy gàddu bàkkaaram.
[19] Yàpp wu ci laal lenn lu taq sobe it deesu ko lekk. Dees koy lakk. «Ci biir loolu yàppu sarax, képp ku set sañ nga cee lekk. [20] Waaye ku taq sobe ku lekk ci yàppu jur gu ñu defal Aji Sax ji saraxu cant ci biir jàmm, kooku nañu ko beddee ci biir ˚bànni Israyil, génne ko. [21] Sobe su mu mana doon, muy lu jóge ci nit mbaa mala mu daganul mbaa mboolem lu daganul te mata sib, ku ci laal ba noppi, lekk ci lu ñu defal Aji Sax ji saraxu cant ci biir jàmm, kooku dees ko wara beddee ci bànni Israyil, génne ko.»

Lu jëm ci santaane yi war mbooloo mi
(7.22-38)

[22] Aji Sax ji dellu wax Musaa ne ko: [23] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Buleen lekk lenn luy nebbonu nag mbaa xar mbaa bëy. [24] Nebbonu jur gu dee mbaa lu rabu àll fàdd, manees na ko jëfandikoo neneen nu mu mana doon, waaye deesu ko lekk mukk. [25] Képp ku lekk ci nebbonu jur gu ñu taalal Aji Sax ji, kooku ko lekk dees koy beddee ca biir bànni Israyil, génne ko. [26] Te itam du lenn luy deret lu ngeen di lekke fenn fu ngeen dëkk, mu jóge ci njanaaw mbaa ag jur.
[27] Képp ku lekk lenn luy deret, dees na ko beddee ca biir bànni Israyil, génne ko.»
[28] Aji Sax ji dellooti wax Musaa ne ko: [29] «Waxal bànni Israyil ne léen: képp kuy jox Aji Sax ji ˚saraxu cantam ci biir jàmm na indi cér bi Aji Sax ji séddoo ci saraxu cant googu ci biir jàmm. [30] Ci loxol boppam lay dindee sarax bi ñu ciy taalal Aji Sax ji. Day indi nebbon bi, boole kook dënn bi, dënn bi di ˚sarax bu ñuy yékkati, jébbal Aji Sax ji. [31] ˚Saraxalkat bi day lakk nebbon bi ci kaw ˚saraxalukaay bi, waaye dënn bi, Aaróona ak i doomam yu góor ñoo ko moom.
[32] Tànkub ndijoor bi jóge ci seen saraxi cant ci biir jàmm, dees koy jox saraxalkat bi, jagleel ko ko. [33] Doomu Aaróona ji joxe deretu sarax beek nebbon bi jóge ci saraxu cant gi ci biir jàmm, kookoo jagoo tànkub ndijoor bi, muy céram. [34] Li ko waral mooy, man Aji Sax ji damaa ber dënn bi ñuy def saraxu yékkati jébbale, ak tànkub ndijoor bi. Noonu mu boole ko génnee ci seen saraxi cant ci biir jàmm, jagleel ko Aaróona, saraxalkat bi mook doomam yu góor. Seen cér la ba fàww ci biir bànni Israyil.»
[35] Loolooy céri pal yi Aaróona ak askanam di am ci sarax yi ñuy taalal Aji Sax ji dale ko keroog bu ñu léen teewalee fi kanam Aji Sax ji, ñu doon ay saraxalkat. [36] Loolu la Aji Sax ji santaane ñu jox léen ko. Bés bu ñu léen xasee

˚diw, fal léen, mu daldi doon seen cér ci biir bànni Israyil ak seen askan ba fàww.
37 Loolu la yoon digle ci wàllu ˚sarax suy lakk ba jeex ak ˚saraxu pepp ak
˚saraxu póotum bàkkaar ak ˚saraxu peyug tooñ ak saraxu xewu colu ak saraxu
cant ci biir jàmm. 38 Loolu it la Aji Sax ji dénkoon Musaa ca kaw tundu Sinayi,
bés ba mu santee bànni Israyil ca màndiŋu Sinayi ñu di ko génneel ay sarax.

Lu jëm ci xewu colug saraxalkat ya

8 1 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: 2 «Indil Aaróona ak i doomam yu góor
te indaale yére yi ak ˚diw gi ñuy fale ak yëkk wiy ˚saraxu póotum
bàkkaar ak ñaari kuuy yi, boole ca pañeb mburu ya amul lawiir, 3 te nga woo
mbooloo mi mépp, ñu daje ci bunt ˚xaymab ndaje mi.»
4 Musaa def la ko Aji Sax ji sant, mbooloo ma daje ca bunt xaymab ndaje
ma. 5 Musaa wax mbooloo ma ne léen: «Lii may waaj la Aji Sax ji santaane
woon ñu def ko.»
6 Noonu Musaa indi Aaróona ak i doomam yu góor, ñu sangu, 7 solal
Aaróona mbubb mu gudd ma, takkal ko laxasaay ga, solal ko fëxya ba, tegal
ko ca ˚xar-sànni ma, takkal ko ngañaay la ca kawam, jàppe ko ko, mu tafu ca
kawam. 8 Mu solal ko nag kiiraayal dënn ba, daldi yeb ca biir kiiraay la
jumtukaayi àtte ya, di ˚Urim ba ak Tumim ba[d], 9 la ca tegu mu tegal ko kaala
ga ca bopp ba, takkal ko dogu wurus wu tell wa, mooy meeteel gu sell ga, mu
nekk ca kaw kaala ga, féete kanam, muy la Aji Sax ji santoon Musaa.
10 Ba loolu wéyee Musaa jël diwu pal ga, diw ca màggalukaay baak ya ca biir
yépp, sellale ko yooya, 11 ba noppi wis-wisal ca juróom ñaari yoon ca kaw
˚saraxalukaay ba, diwe ko saraxalukaay ba ak mboolem ay ndabam, boole ca
mbalkam njàpp ma, mook ub tegoom ngir yooyu it sell. 12 Noonu mu sotti tuuti
ci diw gi ñuy fale ci boppu Aaróona, diw ko, sellale ko ko. 13 Ba mu ko defee
Musaa indi doomi Aaróona yu góor ya, solal léen mbubb yu gudd, takkal léen
ay laxasaay, solal léen mbaxana, muy la Aji Sax ji santoon Musaa.
14 Musaa teg ca indi yëkku sarax siy póotum bàkkaar, Aaróona ak i doomam
teg seeni loxo ci kaw boppu yëkku sarax siy póotum bàkkaar, 15 Musaa rendi
ko, sàkk ci deret ji, capp ci baaraamam, diw ci ñeenti béjjéni saraxalukaay bi
yépp, setale ko saraxalukaay bi. Mu daldi tuur li des ci deret ji fa ñu samp
saraxalukaay bi, sellale ko noonu, muy njotlaayal saraxalukaay bi.
16 Ba loolu amee mu jël nebbon bi sàng yérey biir yi, ak bàjjo bi ci res wi ak
ñaari dëmbéen yi ànd ak seen nebbon, lakk ko ci kaw saraxalukaay bi. 17 Li des
ci yëkk wi, di der beek yàpp week sébbriit mi, mu génne ko dal bi, lakk ko ca
biti, muy la Aji Sax ji santoon Musaa.
18 La ca tegu mu indi kuuyu ˚sarax siy lakk ba jeex, Aaróona ak i doomam yu
góor teg seeni loxo ca boppu kuuy ma. 19 Musaa rendi ko, xëpp deret ji ci
mboolem weti saraxalukaay bi, 20 daldi daggat kuuy mi, def ko ay dog. Noonu

---

[d] **8.8** Seetal ci Goreel ga 28.30

mu boole bopp beek dog yeek nebbon bi, lakk ko, ba mu dib dóom. [21] Ba loolu
weesoo Musaa boole yérey biir yi, ak yeel yi, raxas, ba noppi lakk kuuy mi
yépp ca saraxalukaay ba. Loolu sarax la suy lakk ba jeex, di sarax su ñuy
taalal Aji Sax ji, muy xeeñ lu neex, di la Aji Sax ji santoon Musaa.
[22] Gannaaw loolu Musaa indi kuuy ma ca des, di kuuyu xewu colu. Aaróona
ak i doomam teg seeni loxo ci boppu kuuy mi, [23] Musaa rendi ko, sàkk ca deret
ja, taqal ca tabanu noppu ndijooru Aaróona, taqal ca baaraamu-déyu ndijooram
ak baaraamu-déyu tànku ndijooram. [24] Musaa doora indi doomi Aaróona yu
góor ya, sàkk ca deret ja, taqal ca seen tabani noppi ndijoor ak seen baaraamu-
déyu ndijoor ak seen baaraamu-déyu tànki ndijoor. La des ca deret ja, Musaa
xëpp ko ca mboolem weti saraxalukaay bi. [25] Ba mu ko defee mu génne
nebbon bi, muy calgeen bi ak nebbon bi sàng yérey biir yépp ak bàjjo bi ci res
wi ak ñaari dëmbéen yi ànd ak seen nebbon, ak tànkub ndijoor bi. [26] Layu bi
def mburu yi amul lawiir, taaje fi kanam Aji Sax ji, mu jële ca menn mburu
kese mu ndaw ak menn mburu mu ndaw te am diw ak menn mburu mu
tàppandaar, boole ko teg ca kaw nebbon ba ak tànku ndijoor ba. [27] Mu boole
yooyu yépp teg ci loxol Aaróona ak loxoy doomam yu góor, ngir ñu def ko
˚sarax bu ñuy yékkati, jébbal Aji Sax ji. [28] Ba loolu amee Musaa nangoo ko ca
seeni loxo, teg ko ca kaw sarax say lakk ba jeex, lakk ko ca saraxalukaay ba.
Loolu saraxas xewu colu la woon, di sarax su ñuy taalal Aji Sax ji, muy xeeñ
lu neex. [29] Musaa daldi jël dënn biy céram ci kuuyu xewu colu gi, yékkati ko,
jébbal Aji Sax ji, muy saraxu yékkati jébbale, di la Aji Sax ji santoon Musaa.
[30] Musaa teg ca sàkk ca diwu pal ga, ak deret ji ci saraxalukaay bi, wis-wisal
ko ci kaw yaramu Aaróona ak ca kaw i yéreem, wis-wisaale ko ca kaw yarami
doomam yu góor ak ca kaw yérey doomam.
[31] Musaa wax ak Aaróona ak i doomam yu góor ne léen: «Toggleen yàpp wi
ci bunt xaymab ndaje mi te lekk ko foofa, boole kook mburu mi ci layub
saraxi xewu colu gi, muy la ma santaane woon ne yaw Aaróona yaak say
doom yu góor yéena koy lekk. [32] Li des ci yàpp wi ak mburu mi, lakkleen ko,
ba mu dib dóom. [33] Waaye bunt xaymab ndaje mi buleen ko weesu diiru
juróom ñaari fan, ba bésub keroog ba seen xewu colu di mat, ndax juróom
ñaari fan lay mat. [34] Lépp lu ñu def tey, Aji Sax ji daa santaane ñu def ko, mu
daldi matal seen njotlaay. [35] Ci bunt xaymab ndaje mi ngeen di yem guddeek
bëccëg diiru juróom ñaari fan, boole ci di def li Aji Sax ji dénkaane ndax
ngeen baña dee, ndaxte loolu moo di li ñu ma santoon.»
[36] Noonu Aaróona ak i doomam yu góor def lépp lu Aji Sax ji santaane
woon, Musaa jottali.

Liggéeyu saraxalkat yi tàmbali na

9 [1] Keroog bésub juróom ñetteel ba, Musaa woolu na Aaróona ak doomam
yu góor, ñook magi Israyil ña. [2] Mu ne Aaróona: «Sàkkal aw sëllu, muy
˚saraxas póotum bàkkaar ak um kuuy, muy ˚sarax suy lakk ba jeex, te bu ci
lenn am sikk, nga boole indil Aji Sax ji. [3] Te nga wax ˚bànni Israyil ne léen ñu

jël ab sikket, mu doon saraxu póotum bàkkaar, ak aw sëllu ak am xar, lu ci nekk am at te baña am sikk, di sarax suy lakk ba jeex, [4] ak itam aw nag ak am kuuy, muy ˚saraxu cant ci biir jàmm, di lu ñuy rendi fi kanam Aji Sax ji. Nañu defaale ˚saraxu pepp mu am diw, ndax tey jii Aji Sax ji dina leen feeñu.»
[5] Ba mu ko defee ñu yóbbu ca bunt ˚xaymab ndaje ma la Musaa santaane woon, mbooloo ma mépp ñëw, taxaw fa kanam Aji Sax ji. [6] Musaa ne: «Lii mooy li Aji Sax ji santaane ne, moom ngeen wara def ngir leeram feeñu leen.» [7] Musaa wax ak Aaróona ne ko: «Dikkal fii ci ˚saraxalukaay bi te joxe sa saraxu póotum bàkkaar ak sa sarax siy lakk ba jeex, nga jotoo ko, yaw yaak mbooloo mi, boo noppee joxe saraxu mbooloo mi, jote léen ko, muy li Aji Sax ji santaane.»
[8] Aaróona dikk ba ci saraxalukaay bi, rendi sëllu wi, muy saraxu póotum bàkkaaram. [9] Gannaaw loolu doomi Aaróona yu góor ya indil ko deret ja, mu capp ca baaraamam, taqal ca béjjéni saraxalukaay ba; la des ca deret ja mu tuur ko fa ñu samp saraxalukaay ba. [10] Aaróona jël nebbon bi jóge ci sarax biy póotum bàkkaar, ak i dëmbéenam ak bàjjo bi ci res wi, mu boole ko lakk ci kaw saraxalukaay bi, muy la Aji Sax ji santoon Musaa. [11] Yàpp wi ak der bi, mu génne ko dal ba, lakk ko, ba mu dib dóom. [12] La ca tegu Aaróona rendi juru sarax biy lakk ba jeex. Noonu doomam yu góor ya jox ko deret ja, mu xëpp ko ci mboolem weti saraxalukaay bi. [13] Ñu jox ko sarax biy lakk ba jeex, te diy dog yu ànd ak bopp ba, mu boole lakk ca saraxalukaay ba. [14] Loolu wéy mu raxas yérey biir yi, ak yeel yi, teg ko ca kaw sarax say lakk ba jeex, lakkaale ko ca.
[15] Gannaaw gi Aaróona indi saraxi mbooloo mi, jël sikketu mbooloo miy doon seen saraxu póotum bàkkaar, rendi ko, saraxal ko, na mu saraxale la jiitu. [16] Ci kaw loolu mu indi sarax biy lakk ba jeex, saraxal ko, na ñu ko diglee. [17] Mu doora indi saraxu pepp mi, sàkk ci ab tib, lakk ko ca kaw saraxalukaay ba, dolli ko ca saraxu suba sa ñuy lakk mu jeex. [18] Mu sooga rendi nag wi ak kuuy mi, defal ko mbooloo mi saraxu cant ci biir jàmm. Doomam yu góor ya jox ko deret ja, mu xëpp ko ca mboolem weti saraxalukaay ba. [19] Waaye lay nebbon ca nag wa ak kuuy ma, di calgeen ba ak nebbon bi sàng yérey biir yi, ak dëmbéen yi ak bàjjo bi ci res wi, [20] nebbon yooyu lañu teg ca kaw dënni nag wa ak kuuy ma, Aaróona lakk ko ca kaw saraxalukaay ba. [21] Ba mu ko defee Aaróona yékkati dënn yaak tànku ndijoor ba, defal ko Aji Sax ji ˚saraxu yékkati jébbale, muy la Musaa santaane woon.
[22] Ba Aaróona noppee, yékkati na mbooloo ma ay loxoom, ñaanal léen, doora wàcc. Fekk na mu joxe saraxu póotum bàkkaar ba, ak sarax bay lakk ba jeex ak saraxu cant ga ci biir jàmm. [23] Musaa ak Aaróona ànd dugg ca biir xaymab ndaje ma; ba ñu génnee, ñaanal mbooloo ma, leeru Aji Sax ji feeñu mbooloo ma mépp. [24] Noonu sawara bawoo fi Aji Sax ji, tàkk ca kaw saraxalukaay ba, lakk sarax say lakk ba jeex, ànd ak nebbon ba. Naka la mbooloo ma mépp gis loola, daldi sarxolle, ba noppi dëpp seen jë fa suuf.

Musiba dal na Nadab ak Abiyu

10 [1] Ci kaw loolu doomi Aaróona yu góor yi tudd Nadab ak Abiyu jël ku
ci nekk ab andam, def cay xal, def ca cuuraay, indil ko Aji Sax ji,
muy taal bu dul ndigal te santu léen ko woon. [2] Sawara ne jippét, bawoo fi Aji
Sax ji, lakk léen ba ñu dee fa kanam Aji Sax ji. [3] Musaa ne Aaróona: «Lii la
Aji Sax ji doon wax ba mu nee: “Ci biir ñi may jegeñ laay feeñal samag
sellaay, te ci kanam mbooloo mi mépp lees may terale.”» Aaróonaa nga ne
cell.

[4] Ba mu ko defee Musaa woolu Mikayel ak Elsafan, góor ñiy doomi Usiyel,
baayu Aaróona bu ndaw. Mu ne léen: «Kaayleen jële fi seen bokk yii ci ˚bérab
bu sell bi, te ngeen génne léen dal bi.» [5] Ñu jàpp ca seeni mbubb, génne léen
dal ba, muy la Musaa santaane woon. [6] Musaa wax Aaróona ak doomam yu
góor yi tudd Elasar ak Itamar ne léen: «Buleen njañu te buleen ñaawlu di xotti
seeni yére, lu ko moy dingeen dee, te merum Yàlla dina dal ci kaw mbooloo
mi mépp. Waaye seen bokki ˚bànni Israyil gépp sañ nañoo jooy ñi Aji Sax ji
lakk. [7] Bunt ˚xaymab ndaje mi, buleen ko weesu, lu ko moy dingeen dee, ndax
˚diwu palu Aji Sax jaa ngi ci seen kaw.» Ñu def la léen Musaa sant.

Li war ci saraxalkat

[8] Aji Sax ji wax Aaróona itam ne ko: [9] «Biiñ mbaa naan guy màndal bu ko
kenn ci yéen naan buy duggsi ci biir ˚xaymab ndaje mi, du yaw, du say doom
yu góor, lu ko moy dingeen dee. Dogal a ngoogu, di lu leen war fàww, yéen
ak seen askan. [10] Dangeen wara mana ràññee lu ˚sell ak lu ñu ˚sellalul, dangeen
wara ràññee itam lu ˚set ak lu ˚setul. [11] Nangeen jàngal ˚bànni Israyil mboolem
dogal yi léen Aji Sax ji dénk te Musaa jottali léen ko.»

[12] Ci kaw loolu Musaa wax ak Aaróona ak doomam yu góor yi des, di Elasar
ak Itamar, ne léen: «Jël-leen ˚saraxu pepp mi des ci sarax yi ñu taalal Aji Sax
ji, ngeen lekk ko, bañ cee boole lawiir, ci wetu ˚saraxalukaay bi, ndax lu sell-
a-sell la. [13] Lekkleen ko ci bérab bu sell. Sa cér la, yaw ak say doom yu góor,
ci sarax yi ñuy taalal Aji Sax ji. Loolu lañu ma sant. [14] Waaye dënnu ˚saraxu
yékkati jébbale bi ak tànku sarax bi ñu génne, lekkleen ko ci bérab bu mucc
sobe, yaak say doom yu góor ak say doom yu jigéen, ndax seen cér la, ci
˚saraxi canti bànni Israyil ci biir jàmm, nga moom ko yaak say doom. [15] Tànku
sarax bi ñu génne ak dënnu saraxu yékkati jébbale bi, mook saraxu nebbon bi
ñuy taal, dees koy boole indi yékkati ko, def ko sarax bu ñuy yékkati, jébbal
Aji Sax ji. Yéena moom yooyu, yaak say doom, muy seen cér bu ñu leen
dogalal fàww, te di la Aji Sax ji santaane woon.»

[16] Gannaaw loolu Musaa laajte, ba am lu leer ci mbirum sikketu ˚saraxas
póotum bàkkaar bi, ndekete lakk nañu ko, ba mu dib dóom. Mu mere ca doomi
Aaróona yu góor ya des, di Elasar ak Itamar, ne léen: [17] «Lu waral lekkuleen
sarax biy póotum bàkkaar ci bérab bu sell? Lu sell-a-sell la, ñu jox leen ko,
ngeen war koo yenniku bàkkaaru mbooloo mi, ba defal léen seen njotlaay fi

kanam Aji Sax ji. [18] Gannaaw dugaleesul deret ji ca biir ˚bérab bu sell ba,
waroon ngeena lekk sikket bi ci bérab bu sell, muy li ma santaane woon.»
[19] Aaróona ne Musaa: «Xoolal rekk tey ni bànni Israyil indile Aji Sax ji seen
saraxu póotum bàkkaar ak seen ˚sarax suy lakk ba jeex, te teewul lii dal ci
sama kaw! Bu ma lekkoon tey ci yàppu saraxas póotum bàkkaar bi, ndax dina
neex Aji Sax ji?» [20] Musaa dégg kàddu yooyu, rafetlu ko.

Lu jëm ci lu set ak lu setul

11 [1] Aji Sax ji wax na Musaa ak Aaróona ne léen: [2] «Waxleen ˚bànni
Israyil ne léen: Boroom bakkan yi ngeen mana lekk ci mboolem mala
yiy dox ci suuf moo di yii: [3] Mboolem mala mu we wa xar, séddalikoo ñaar, te
muy duñ̃ñi, man ngeen koo lekk. [4] Yii ñuy lim, buleen ko lekk: mala muy
duñ̃ñi te we wi xarul, mbaa we wi xar te du duñ̃ñi. Lu mel ni giléem, buleen
ko lekk ndax day duñ̃ñi, waaye we wi xarul. Daganul ci yéen. [5] Daman[e] day
duñ̃ñi waaye we wi xarul, kon daganul ci yéen. [6] Lëg day duñ̃ñi waaye we wi
xarul, kon daganul ci yéen. [7] Mbaam-xuux, we wi xar na waaye du duñ̃ñi, kon
daganul ci yéen. [8] Buleen ci lekk lenn te buleen laal méddam ndax lenn daganu
ci, ci yéen.

[9] «Li ngeen mana lekk ci mboolem luy nekk ci ndox mooy lii: Mboolem lu
am ay ciiriir ak i waasintóor tey nekk ci ndoxum géej mbaa dex, man ngeen
koo lekk. [10] Waaye mboolem luy nekk ci géej mbaa dex, di lépp luy ramm-
rammi cim ndox mbaa mboolem yeneen mbindeef yuy nekk ci ndox, su amul
ciiriir ak i waasintóor, sibleen ko. [11] Lu ngeen sib lay doon, kon buleen ci lekk
yàppu lenn te sibleen méddam. [12] Mboolem luy nekk ci ndox te amul ciiriir ak
waasintóor, sibleen ko.

[13-18] «Li ngeen wara sib ci njanaaw yi te deesu ko lekk moo di: jaxaay ak
mboolem xeeti tan; ak céeli, bu xonq baak bu ñuul ba, bu mu mana doon, ak
mboolem xeeti baaxoñ, ak mboolem xeeti looy, muy looy mu ndaw ak looy
muy napp ak looy mu gudd nopp ak looyu màndiŋ, ba ci xar-jéjj ak tiiwi.
Nangeen sib maf itam, ak kirigéej ak mboolem xeeti liccin; [19] ak yébb ak lu
xeetook xodd, ak musejubru ak njugub.

[20] «Mboolem gunóor guy naaw tey doxe ñeenti tànk sibleen ko. [21] Li ngeen
mana lekk daal ci mboolem gunóor guy naaw tey doxe ñeenti tànk moo di:
lépp lu tànk yi ànd ak i yeel, mu man caa tëb-tëbe ci suuf. [22] Li ngeen mana
lekk ci yooyu moo di: mboolem xeetu njéeréer ak mboolem xeetu salleer ak
mboolem xeetu soccet ak yeneen yu ñu xeetool yépp. [23] Waaye mboolem
yeneen gunóor yuy naaw tey doxe ñeenti tànk sibleen ko.

[24] «Yii nag da leen di taqal sobe te képp ku laal lu ci dee dina yendoo sobe ba
jant so. [25] Te itam képp ku for lenn lu dee ci yii, na fóot ay yéreem, waaye dina
yendoo sobe ba jant so. [26] Mboolem mala mu we wa xar te séddalikoowul ñaar
mbaa du duñ̃ñi daganul ci yéen, ku ci laal lenn it taq na sobe. [27] Ba tey lépp luy

---

[e]11.5 *Daman* xaw na nirook njomboor.

doxe ndëgguy tànkam ci mboolem boroom ñeenti tànk, daganul ci yéen te ku laal méddam dina yendoo sobe ba jant so. [28] Ku for méddam, na fóot ay yéreem te dina yendoo sobe ba jant so. Yooyu daganul ci yéen.
[29] «Bu loolu weesoo, leneen lu daganul ci yéen ci rab yu sew-sewaan yiy dox ne ñàpp ci suuf, mooy kaña ak jinax ak xeeti mbëtt yépp; [30] ak unk ak bar ak sindax buy yéeg, ak sindax buy dox ci suuf, ak kàkkatar. [31] Yooyoo daganul ci yéen ci mboolem rab yu sew-sewaan yiy dox ne ñàpp ci suuf. Képp ku laal lenn lu ci dee dina yendoo sobe ba jant so. [32] Te it lu ci dee ba wadd ci kaw lenn, loola day taq sobe, nay ndabal bant, mbaa ndimo, der mbaa ab saaku, mbaa jumtukaay bu mu mana doon. Nañu sóob loola ci ndox te du tee mu taq sobe ba jant so, mu doora set. [33] Su fekkee ne lenn a dee ci yooyu, wadd ci biir ndabal xandeer, lu woon ca biir taq na sobe, te nañu toj ndab la. [34] Ndox mu jóge ci ndab loolu, bu dalee ci ñam wu dagan, ñam woowu dal nay taq sobe moom itam; bu doon ag naan gu dagan moo ca nekk it, taq na sobe, ak ndab lu naan ga mana nekk. [35] Lépp lu lenn ci yooyu dee, ba dal ca, la mu dal taq na sobe. Su dee ab puuru ban mbaa cin, dees koy toj ndax taq na sobe te lu setul la ci yéen. [36] Su fekkee ne loola dee daa wadd ci biir bëtu ndox mbaa kàmb gu def ndox, du tee ndox ma laab, waaye ku laal la dee ca biir taq nga sobe. [37] Su la dee waddee ci peppum njiwu, du tee peppum njiwu ma set; [38] waaye su fekkee ñu kaas pepp ma te lenn lu dee lu bokk ci yooyu dal ca, pepp ma daganul ci yéen.
[39] «Su mala mu dagan méddee, ku laal médd ma dina yendoo sobe ba jant so. [40] Képp ku lekk ca médd ma, na fóot ay yéreem, te du tee mu yendoo sobe ba jant so. Képp ku for médd ma, na fóot ay yéreem te du tee mu yendoo sobe ba jant so.
[41] «Mboolem mbindeef yu sew-sewaan yiy dox ne ñàpp ci suuf, sibleen ko. Deesu ko lekk. [42] Lépp luy watatu, mbaa lu sew di boroom ñeenti tànk, mbaa mu bare ay tànk ci mboolem mbindeef yu sew-sewaan yiy dox ne ñàpp ci suuf, waruleen koo lekk, ndax lu ñu wara sib la. [43] Buleen yóbbe seen bopp sobe ndax lenn ci mbindeef yu sew yooyu; buleen ci taqal seen bopp sobe. Buleen ko dara jaral, [44] ndaxte man Aji Sax ji maay seen Yàlla. Kon nag sellaluleen te sell ndax man ku sell laa. Kon buleen taqal mukk seen bopp sobe ci mboolem mbindeef yu sew-sewaan yiy dox ci suuf. [45] Ndaxte kat man Aji Sax ji maay ki leen génne woon réewu ˚Misra, di seen Yàlla. Sell-leen boog, ndax man ku sell laa.»
[46] Loolu la yoon digle ci wàllu mala ak njanaaw ak mbindeef yi nekk ci ndox, ak mboolem mbindeef yu sew-sewaan yiy dox ne ñàpp ci suuf. [47] Dina taxa ràññatle lu set ak lu setul. Dina taxa ràññatle boroom bakkan yi dagana lekk ñook boroom bakkan yi daganula lekk.

Li war ci ku wasin

12 [1] Bu loolu wéyee Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [2] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Ku ëmb ba wasin, am doom ju góor, dina taq sobe

diiru juróom ñaari fan. Day taq sobe ni bu tolloo ci fan yi muy gis baax. [3] Bu
bés ba dellusee, nañu ˚xarafal xale bi. [4] Dina ca teg fanweeri fan ak ñett, ngir
setlu ca meret ma. Ci diir booba warula laal lenn lu ñu sellal, mbaa muy dugg
fu sell li feek àppu setloom matul. [5] Su amee doom ju jigéen, dina taq sobe
diiru ñaari ayi-bés, mu mel ni ku gis baax. Dina ca teg juróom benn fukki fan
ak juróom benn, doora tàggook sobey meret ma.
[6] «Keroog bu àppu setloom matee, bu doom ja dee góor, bu dee jigéen, na
dem ca bunt ˚xaymab ndaje ma te yóbbul ˚saraxalkat bi am xar mu am at, muy
˚sarax buy lakk ba jeex, ak xati mu ndaw mbaa pitax, mu doon ˚saraxu póotum
bàkkaar. [7] Na ko saraxalkat bi saraxal fi kanam Aji Sax ji, def ko njotlaayal ku
jigéen ki, mu doora tàggook sobey meret ma.»
Loolu la yoon digle ci ku wasin, muy doom ju góor mbaa ju jigéen. [8] «Su
fekkee ne ku jigéen ki amul njégu xar, na indi ñaari pitax mbaa ñaari xati yu
ndaw, benn bi di sarax suy lakk ba jeex, bi ci des di saraxu póotum bàkkaar.
Noonu saraxalkat bi def ko njotlaayal ku jigéen ki, mu daldi set.»

Li war ci jàngoroy der

13 [1] Aji Sax ji wax na Musaa ak Aaróona ne léen: [2] «Su nit amee ab
tërgën ci yaramam mbaa ab ër, mbaa ab gàkk bu weex bu mana doon
jàngoroy der juy law ci yaramam, nañu ko yóbbu ci Aaróona ˚saraxalkat bi
mbaa kenn ciy doomam yu góor yiy saraxalkat yi. [3] Na saraxalkat bi seet gàkk
bi ci yaramu nit ki; su fekkee ne kawar gi ci gàkk bi dafa soppiku weex, te mu
mel ni lu def pax ci der bi, jàngoroy der juy law la. Bu saraxalkat bi gisee
loolu, na biral ne nit ki taq na sobe. [4] Waaye su dee ab gàkk bu weex ci yaram
wi te melul ni lu def pax ci der bi, taxul itam kawar gi ci nekk soppiku weex,
na ˚saraxalkat bi ber nit ki ame gàkk bi diiru juróom ñaari fan. [5] Na ko
saraxalkat bi xoolaat bésub juróom ñaareel ba. Bu saraxalkat bi seetloo ne
gàkk bi soppikuwul mbaa mu law ci yaramam, na ko beraat juróom ñaari fan.
[6] Na ko saraxalkat bi xoolaat ca bésub juróom ñaareel ba. Su fekkee gàkk bi di
raaf te lawul ci kaw deru yaram wi, na saraxalkat bi biral ne nit ki set na; ab ër
doŋŋ la. Day fóot ay yéreem rekk daldi set. [7] Su fekkee ne wóor na ne ër bi
law na ci deru yaramu nit ki, gannaaw ba mu ko wonee saraxalkat bi, ba mu
biral ne set na, day dellu ca saraxalkat ba. [8] Su boobaa na ko saraxalkat bi
xoolaat ba gis ër bi law ci deru yaram wi, mu doora biral ne nit ki taq na sobe
te jàngoroy der juy law la.
[9] «Képp ku ame jàngoroy der juy law, nañu ko yóbbu ca saraxalkat ba. [10] Na
ko saraxalkat bi seet. Su dee ab tërgën bu weex te kawar gi ci nekk soppiku
weex, boole ci def góom ca biir, [11] kon jàngoroy der juy law la te xas na law ci
yaram wi. Na saraxalkat bi biral ne nit ki taq na sobe. Du jar mu di ko ber
ndax taq na sobe ba noppi. [12] Su fekkee ne nag jàngoro ji génn naa génn ci
yaramu nit ki, saraxalkat bi gis ko fépp, li ko dale ci bopp bi ba ci tànk yi, [13] na
ko saraxalkat bi seet bu baax. Bu gisee ne li génn ci yaramam daj na yaram wi
yépp, na biral ne nit ki mu dal set na; gannaaw léppam a soppiku weex, set na.

[14] Ba tey bés bu ay góom génnaatee ci yaram wi, nit ki taq na sobe. [15] Su saraxalkat bi gisee yaramu nit ki def góom rekk, na biral ne taq na sobe. Góom boobu génn ci yaram wi sobe la. Jàngoroy der juy law la. [16] Te it bu góom bi soppikoo weex, na dem ca saraxalkat ba. [17] Na ko saraxalkat bi seet, ba gis ne weexaat na, mu biral ne ki jàngoro ji dal set na te kon it set na.

[18] «Su nit taabee ba wér, [19] ab tërgën bu weex mbaa gàkk bu weex bu rax xonq feeñ fa taab ba nekkoon, na dem ca saraxalkat ba. [20] Su ko saraxalkat bi seetee ba gis fa taab ba nekkoon mel ni lu def pax, te kawar gi ci nekk soppiku weex, na saraxalkat bi biral ne nit ki taq na sobe. Jàngoroy der juy law la, ju juddoo ca taab ba. [21] Waaye su ko saraxalkat bi seetee te gisu ca kawar gu weex, deful pax it te raaf na, na ber nit ki juróom ñaari fan. [22] Su wéree ne jàngoro ji law na ci yaram wi, na saraxalkat bi biral ne nit ki taq na sobe. Jàngoroy der juy law la. [23] Su gàkk bi yemee foofu, baña law, légétub taab ba la, te na saraxalkat bi biral ne nit ki set na.

[24] «Su nit lakkee, ab gàkk bu weex mbaa bu weex te rax xonq feeñ ca kaw suux wu xonq wa lakk, [25] na ko saraxalkat bi seet. Su kawar gi ci nekk soppikoo weex te gàkk bi mel ni lu def pax, kon jàngoroy der juy law la, ju juddoo ca lakk-lakk ba. Na saraxalkat bi biral ne nit ki taq na sobe, ndax jàngoroy der juy law la. [26] Waaye su ko saraxalkat bi seetee, gisul kawar gu weex ci gàkk bi, deful pax it te raaf na, na ber nit ki juróom ñaari fan.
[27] Saraxalkat bi da koy seet ca bésub juróom ñaareel ba. Su wéree ne jàngoro ji law na ci yaram wi, na biral ne nit ki taq na sobe. Jàngoroy der juy law la.
[28] Su gàkk bi yemee foofu te lawul ci yaram wi, ab tut la bu juddoo ci lakk-lakk bi. Na saraxalkat bi biral ne nit ki set na, ndax légétub lakk-lakk ba la.

[29] «Su fekkee ne góor mbaa jigéen dafa ame jàngoro ci bopp mbaa ci sikkim, [30] na saraxalkat bi seet fi jàngoro ji nekk. Su melee ni lu def pax ci der bi, kawar gu xall te sew nekk ca, na saraxalkat bi biral ne nit ki taq na sobe. Loolu wat-wataan la, di ër yuy génn ci bopp mbaa sikkim. [31] Ndegam saraxalkat bi seet na ër wi te niruwul lu def pax, amul it kawar gu ñuul ca biir, day ber nit ki ame ër wi diiru juróom ñaari fan. [32] Saraxalkat bi day seetaat ër wi ca bésub juróom ñaareel ba. Su wat-wataan ji lawul, kawar gu xall nekku ca, te melul ni lu def pax, [33] na nit ki watu waaye du wataale wat-wataan ji. Saraxalkat bi da koy beraat juróom ñaari fan. [34] Na saraxalkat bi seetaat wat-wataan ji ca bésub juróom ñaareel ba. Su wat-wataan ji lawul ci yaram wi te niruwul lu def pax, saraxalkat bi day biral ne nit ki taqul sobe. Nit ki day fóot ay yéreem daldi set. [35] Waaye su wéree ne wat-wataan ji law na ci yaram wi gannaaw ba ñu biralee ne set na, [36] na ko saraxalkat bi dellu seet ba gis ne wat-wataan ji law na ci yaram wi. Su boobaa soxlaatul mu di ca seet kawar gu xall, ndax nit ki taq na sobe. [37] Waaye su seetloo ne wat-wataan ji soppikuwul te kawar gu ñuul sax ca, wat-wataan ja wér na, nit ki it set na. Na saraxalkat bi biral ne nit ki set na.

[38] «Su góor mbaa jigéen amee ay gàkk-gàkk yu weex ci yaram wi,
[39] saraxalkat bi seet ko, gàkk yooyu ci yaram wi di lu weex, xawa xall, xam
rekk la, ju feeñ ci yaram wi waaye nit ki set na.
[40] «Góor gu bopp ba amatul kawar dafa leel waaye set na. [41] Bu bopp bi
ñàkkee kawar fi féeteek kanam gi, së baa leel waaye set na. [42] Waaye su amee
gàkk bu weex bu feeñ te rax xonq ci leelub ndaal bopp mbaa së, jàngoroy der
la juy màgg tey génn ci leelub ndaal bopp mbaa së. [43] Saraxalkat bi da koy
seet. Ndegam ay tërgën yu weex te rax xonq a ngi ci leelub ndaal bopp bi
mbaa së bi, mu mel ni jàngoroy der juy law ci yaram wi, [44] nit ki ànd naak
jàngoro te taq na sobe. Na saraxalkat bi biral ci lu leer ne nit ki taq na sobe
ndax jàngoro ji ci bopp bi.
[45] «Ku ànd ak jàngoroy der juy law nag yére yu xottiku lay sol te day njañu[f].
Na muur li ko dale ci tuñum kaw mi ba ci sikkim bi, te nay jàppoo àddu ca
kaw naan: «Setuma de, setuma!» [46] Li feek jàngoro jaa ngi ci moom, taq na
sobe te gannaaw taq na sobe, na dëkk moom doŋŋ te na dëkkuwaayam génn
dal bi.

Li war ci këf ku teg liir

[47] «Su ndimo xuuree, teg aw liir, muy ndimol kawaru gàtt gu ñu ëcc mbaa yu
wëñ gu ëccu[g], [48] mu tegu ci bàgg mbaa ci poqe, su dee kawar gu ëccu, su dee
wëñ gu ëccu walla der bu ñu wulli walla mboolem lu ñu defare der, [49] su liir
wi nëtëxee mbaa mu xonq, tege ci yére mbaa der mbaa bàgg mbaa poqe mbaa
lu ñu defare der, liir wuy law la. Dees koy won ˚saraxalkat bi. [50] Na saraxalkat
bi nemmiku liir wi, ba noppi ber këf ki teg liir wi diiru juróom ñaari fan.
[51] Bésub juróom ñaareel ba na seet liir wa. Su liir wa lawee ca kaw këf ka,
muy ndimo mbaa bàgg mbaa poqe mbaa der mbaa jumtukaayu der, kon liir wu
aaytal la te këf ka taq na sobe. [52] Da koy lakk, ndax liir wu aaytal la, muy
ndimo mbaa bàgg mbaa poqe mbaa kawaru gàtt gu ñu ëcc mbaa wëñ gu ëccu
mbaa lu ñu defare der te liir wa tegu ca. Dees koy lakk, ba mu dib dóom.
[53] Waaye kat bu saraxalkat bi seetloo ne liir wi lawul ci këf ki, muy ndimo
mbaa bàgg mbaa poqe mbaa jumtukaayu der, [54] na santaane ñu fóot ko, mu
daldi koy beraat juróom ñaari fan. [55] Ndegam nag gannaaw ba ñu fóotee këf ka
teg liir, saraxalkat bi seet na ko, te liir wi soppiwul melo, bu lawul it setul.
Dees koy lakk, ba mu dib dóom, su yàqoo biir ak su yàqoo biti yépp. [56] Su
saraxalkat bi gisee gannaaw ba ñu fóotee këf ka ne, liir wi raaf na, na dagg
sànni fa tegoon liir ca këf ka, muy ndimo mbaa der mbaa bàgg mbaa poqe.
[57] Su liir wa génnaatee ca këf ka, muy ndimo mbaa bàgg mbaa poqe mbaa lu
ñu defare der, kon liir wuy màgg la. Këf ka teg liir dees koy lakk, ba mu dib
dóom. [58] Ndegam liir wa deñ na, gannaaw ba ñu fóotee këf ka, muy ndimo
mbaa bàgg mbaa poqe mbaa lu ñu defare der, dees koy fóotaat, mu doora set.»

---

[f]**13.45** Dafa wara ñaawlu ni bu nekkoon ci dëj, ngir artu nit ñi ba ñu sore ko, ndax setul.
[g]**13.47** ***wëñ gu ëccu:*** seetal ci 6.3.

59 Loolu la yoon digle ci liir wuy law wu tegu ci ndimol kawar gu ëccu mbaa
lu wëñ gu ëccu mbaa bàgg mbaa poqe mbaa lu ñu defare der. Ci digle yooyu
lañuy tegu, ba mana biral ne këf ka set na am setul.

Li war ci laabal boroom jàngoroy der

14 1 Aji Sax ji teg na ca ne Musaa: 2 «Li yoon digle ci mbirum nit ku ame
jàngoroy der juy law, keroog bés ba ñuy laabal nit ki, mooy lii: Nañu
ko yegge ˚saraxalkat bi. 3 Saraxalkat bi day génn dal bi, bu koy seet. Su nit ki
demee ba jàngoroy der ji ko daloon wér, 4 saraxalkat bi day santaane, ñu indil
nit kooku ñuy laabal ñaari picc yu dagan tey dund, ak bantu garabu seedar, ak
wëñ gu xonq curr, ak caru garabu isob[h]. 5 Na saraxalkat bi santaane, ñu rendi
menn picc mi, tiimale ko ndabal xandeer lu def ndox mu balle ci bëtu ndox.
6 Picc miy dund da koy booleek bantu seedar bi ak wëñ gu xonq curr gi ak
caru isob bi, boole lépp sóob ci deretu picc ma ñu rendi woon tiimale ko ndox
mi balle ci bëtu ndox. 7 Bu loolu amee saraxalkat bi wis-wisal juróom ñaari
yoon ci kaw ki ñuy laabal, ngir mu tàggook sobey jàngoro ji. Su ko defee
saraxalkat bi biral ne set na. Bu noppee na bàyyi picc miy dund mu naaw ca
àll ba. 8 Ku ñuy laabal day fóot ay yéreem, watu ba set te sangu, doora set.
Gannaaw loolu man na dugg ci dal bi, waaye na yem ca bunt xaymaam ca biti
diiru juróom ñaari fan. 9 Bésub juróom ñaareel ba na watu ba set, bopp beek
sikkim beek yéen yi ak kawar gi ci des yépp lay wat, fóot ay yéreem, sangu,
daldi set. 10 Bésub juróom ñetteel ba na indi ñaari kuuy yu amul sikk, ak menn
xar mu jigéen mu am at te amul sikk ak juróom ñeenti kiloy ˚sunguf su nooy
nepp su ñu xiiwe diw, muy ˚saraxu pepp. Mu indaale genn-wàllu liitaru ˚diw.
11 Saraxalkat biy laabal nit ki day indi nit ki, mu ànd ak loolu lépp, taxaw fi
kanam Aji Sax ji, ci bunt ˚xaymab ndaje mi.
12 «Saraxalkat bi teg ca jël menn kuuy mi, rendi ko, muy ˚saraxu peyug tooñ,
boole kook genn-wàll liitaru diw ga, def ko ˚sarax bu ñuy yékkati, jébbal Aji
Sax ji. 13 «Nañu rendi kuuy mi fi ñuy rendee juru ˚sarax suy póotum bàkkaar
ak ˚sarax suy lakk ba jeex ci bérab bu sell, ndax li nekk ci saraxu peyug tooñ
moo nekk ci saraxu póotum bàkkaar: saraxalkat bee ko moom; lu sell-a-sell la.
14 Na saraxalkat bi sàkk ci deretu jur giy saraxu peyug tooñ, taqal ko ci tabanu
noppu ndijooru nit ki ñuy laabal ak baaraamu-déyu ndijooram ak baaraamu-
déyu tànku ndijooram. 15 Bu saraxalkat bi noppee, na sàkk ci genn-wàll liitaru
diw gi, sotti ko ci biir loxol càmmoñu boppam. 16 Na saraxalkat bi capp
baaraamu-joxoñu ndijooram ci diw gi ci loxol càmmoñam, daldi wis-wisale
diw gi baaraamam, ba mu mat juróom ñaari yoon fi kanam Aji Sax ji. 17 Na
saraxalkat bi sàkk ci diw gi des ci loxoom, tooyal ci tabanu noppu ndijooru nit
ki ñuy laabal ak baaraamu-déyu ndijooram ak baaraamu-déyu tànku
ndijooram; nañu ko laalal ci diw gi fa ñu ko jëkkoona taqal ci deretu sarax siy
peyug tooñ. 18 Li des ci diw gi ci loxol saraxalkat bi, na ko diw ci boppu nit ki

---

[h] **14.4** ***isob:*** seetal ci Goreel ga 12.22.

ñuy laabal. Noonu saraxalkat bi defal ko njotlaayam fi kanam Aji Sax ji. Bu loolu amee saraxalkat bi rendi sarax biy póotum bàkkaar, [19] defal ko ki ñuy laabal njotlaayam ngir mu tàggook sobeem. Te itam na saraxalkat bi rendi juru sarax siy lakk ba jeex, [20] boole kook saraxu pepp mi, joxe lépp ci kaw ˚saraxalukaay bi, defal ko nit ki njotlaayam, mu set.

[21] «Su fekkee ne nit ki dafa ñàkk ba dooleem matewu ko, na wut menn kuuy, muy saraxu peyug tooñ, di saraxu yékkati jébbale, ngir njotlaayam, boole kook ñetti kiloy sunguf su nooy nepp, xiiwe ko diw, muy saraxu pepp. Na indaale genn-wàll liitaru diw, [22] ak ñaari pitax mbaa ñaari xati yu ndaw, lu mu ci gëna jekku rekk. Menn mi saraxu póotum bàkkaar la, mi ci des di ˚sarax suy lakk ba jeex. [23] Da koy indil saraxalkat bi, ngir mu laabal ko bu bés ba dellusee, ca bunt xaymab ndaje ma, fi kanam Aji Sax ji. [24] Saraxalkat bi day jël kuuyu sarax siy peyug tooñ ak genn-wàll liitaru diw gi, boole ko, muy sarax bu ñuy yékkati, jébbal Aji Sax ji. [25] Gannaaw gi ñu rendi kuuy miy saraxu peyug tooñ, saraxalkat bi sàkk ci deret ji, taqal ci tabanu noppu ndijooru nit ki ñuy laabal ak baaraamu-déyu ndijooram ak baaraamu-déyu tànku ndijooram. [26] Bu saraxalkat bi noppee, na sotti tuuti ci diw gi ci loxol càmmoñu boppam, [27] Baaraamu-joxoñu ndijooram lay wis-wisale diw gi ci loxol càmmoñam ba muy juróom ñaari yoon fi kanam Aji Sax ji. [28] Loolu wéy saraxalkat bi wara sàkk ci diw gi ci loxoom, tooyal ca tabanu noppu ndijooru ki ñuy laabal ak baaraamu-déyu ndijooram ak baaraamu-déyu tànku ndijooram; na ko def ca bérab boobu mu taaj deretu sarax siy peyug tooñ. [29] Li des ci diw gi ci loxol saraxalkat bi na ko diw ci boppu ki ñuy laabal, defal ko ko njotlaay fi kanam Aji Sax ji. [30] Bu noppee na rendi menn pitax mi mbaa menn xati mu ndaw mi, lu mu ci gëna jekku rekk, [31] menn mi di saraxas peyug tooñ, mi ci des di sarax suy lakk ba jeex, te mu boole kook saraxu pepp mi. Noonu la saraxalkat biy defale ki ñuy laabal njotlaayam fi kanam Aji Sax ji.»

[32] Loolu la yoon digle ci mbirum nit ku ànd ak jàngoroy der juy law te dooleem matewul sarax yi ñu koy laabale.

Li war ci néeg bu teg liir

[33] Aji Sax ji wax na Musaa ak Aaróona ne léen: [34] «Bu ngeen demee ca réewu Kanaan ga ma leen jox muy seen moomeel, bu ma tegee liir wuy law ba xuural ab néeg foofa ca seen réewum bopp, [35] boroom néeg bi dafa wara dem ca ˚saraxalkat ba ne ko: “Lu mel ni aw liir laa gis sama néeg.” [36] Su boobaa na saraxalkat bi santaane, ñu génne lépp lu nekk ca néeg ba, bala muy dugg di seet liir wi. Noonu du am lenn lu nekk ca néeg ba, lu muy biral ne sobe topp na ko. Gannaaw loolu saraxalkat bi dugg, seet néeg bi. [37] Bu saraxalkat bi seetee liir wi ci miiri néeg bi ca biir, muy ay xóot-xóot yu xawa nëtëx, mbaa mu xawa xonq, mel ni lu def pax ci miir bi, [38] na génn néeg bi te tëj néeg bi diiru juróom ñaari fan. [39] Bésub juróom ñaareel ba na saraxalkat bi dellusi seet néeg bi. Bu liir wi lawee ci miiri néeg bi, [40] na saraxalkat bi santaane, ñu teggi doj yi liir wi xuural, boole ko génne dëkk bi, sànni ko fu setul. [41] Na xeetlu biir

néeg bi ba mu daj, te pënd ba ñu ca xeete dees koy génne dëkk ba, tuur ko fu setul. 42 Dañoo wara sàkkaat ay doj, wuutale ko doj yooyu te sàkk ban bu bees, raaxe ko néeg bi.
43 «Su liir wi delloo tegu ci biir néeg bi gannaaw bu ñu teggee doj yi, xeet biir néeg bi, ba raax ko, 44 saraxalkat bi day dikk seet ko. Su liir wi lawee ci néeg bi, liir wu aaytal la wu xuural biir néeg bi, di sobe. 45 Néeg ba dees koy daane, boole doj yaak bant yaak banu raax ba bépp, génne ko dëkk bi, tuur ko fu setul.
46 «Ku dugg biir néeg bi diiru fan yi mu tëje dina yendoo sobe ba jant so.
47 Ku tëdd ca biir néeg ba war na fóot ay yéreem te ku fa lekke it war na fóot ay yéreem.
48 «Su saraxalkat ba delloo ca néeg ba, seet ko, fekk liir wa lawul ca néeg ba, gannaaw ba ñu ko raaxee, na biral ne néeg bi set na, ndax kon liir wa raaf na.
49 Liy laabal néeg bi moo di mu sàkk ñaari picc ak bantu garabu seedar ak wëñ gu xonq curr ak caru isob[i]. 50 Day rendi menn picc mi, tiimale ko ndabal xandeer mu def ndox mu balle ci bëtu ndox. 51 Bu noppee na jaxase deretu picc mi ñu rendi ak ndox mu balle ci bëtu ndox, daldi jël bantu seedar bi ak caru isob bi ak wëñ gi xonq curr ak picc miy dund, boole lépp sóob ca. Su ko defee mu wis-wisal ca juróom ñaari yoon ci néeg bi. 52 Kon li muy laabale néeg bi moo di deretu picc mi ak ndox moomu ak picc miy dund ak bantu seedar bi ak caru isob bi ak wëñ gi xonq curr. 53 Na bàyyi picc miy dund fu génn dëkk ba, mu naaw ca àll ba. Noonu lay defe njotlaayal néeg bi, mu set.»
54 Loolu la yoon digle ci lépp luy jàngoroy der juy law ak wat-wataan,
55 mbaa liir wu tegu ci ndimo mbaa ci néeg, 56 ak ci wàllu tërgën itam mbaa mu diy ër mbaa gàkk bu weex; 57 mooy tegtal biy xamle lu set ak lu setul. Loolu la yoon digle ci jàngoroy der juy law mbaa liir.

Lu jëm ci sobey góor

15 1 Aji Sax ji wax na it Musaa ak Aaróona ne léen: 2 «Waxleen ak °bànni Israyil ne léen: góor gu ànd ak jàngoro ju sabab ngóoraam di xelli mbér, kooku taq na sobe. 3 Mbér mi muy xelli moo ko taxa taq sobe; su ngóora liy xelli mbér mbaa su ko mbér mi fattee, waa ji taq na sobe. 4 Lal ba mu tëdd taq na sobe, te lépp lu mu toog loola taq na sobe. 5 Képp ku laal lalam, na fóot ay yéreem, sangu, te du tee mu yendoo sobe ba jant so. 6 Ku toog ci lenn lu boroom jàngoroy xelli toogoon, na fóot ay yéreem, sangu, te du tee mu yendoo sobe ba jant so. 7 Ku laal boroom jàngoroy xelli war na fóot ay yéreem, sangu, te du tee mu taq sobe ba jant so. 8 Su ku ànd ak jàngoroy xelli tiflee ku taqul sobe, na kooku fóot ay yéreem, sangu, te du tere mu yendoo sobe ba jant so.
9 Gépp tegu daamar gu boroom jàngoroy xelli waroon, taq na sobe. 10 Ku laal lenn lu mu toogoon lu ko féete woon suuf dina yendoo sobe ba jant so, te képp ku yékkati loola na fóot ay yéreem, sangu, te du tere mu yendoo sobe ba jant

---

[i] **14.49** ***isob:*** seetal ci Goreel ga 12.22.

so. [11] Boroom jàngoroy xelli bu raxasul ay loxoom, ku mu laal, kooku, na fóot ay yéreem, sangu, te du tere mu yendoo sobe ba jant so. [12] Ndabal xandeer lu boroom jàngoroy xelli laal, dees ko wara toj. Su dee mboolem ndabal bant, dees koy raxas.
[13] «Gannaaw loolu bu boroom jàngoroy xelli ji tàggook sobey jàngoro ja, dafa wara wañ juróom ñaari fan ngir setlu, ba noppi fóot ay yéreem, sangoo ndox mu balle ci bëtu ndox, doora set. [14] Bésub juróom ñetteel ba, na wut ñaari pitax mbaa ñaari xati yu ndaw te teewi fi kanam Aji Sax ji ca bunt xaymab ndaje ma, daldi koy jox ˚saraxalkat bi. [15] Saraxalkat bi day rendi yooyu, menn mi di ˚saraxu póotum bàkkaar, mi ci des di ˚sarax suy lakk ba jeex. Noonu saraxalkat bi defal ko ko njotlaayam fi kanam Aji Sax ji ndax jàngoroy xelleem jooju.
[16] «Su góor génnee wasal, war na ragg yaramam wépp, te du tere mu yendoo sobe ba jant so. [17] Lépp luy yére mbaa der bu wasal taq dees koy fóot te du tere mu yendoo sobe ba jant so. [18] Su dee jigéen ju góor àndal te wasal génn, nañu sangu, te du tere ñu yendoo sobe ba jant so.

Lu jëm ci sobey jigéen

[19] «Su jigéen gisee mbërëg, sobey mbërëg ma day ànd ak moom juróom ñaari fan te képp ku laal ku jigéen ka dina yendoo sobe ba jant so. [20] Lépp lu mu tëdd te fekk mu gis baax, loola taq na sobe te lépp lu mu toog taq na sobe.
[21] Te it képp ku laal ab lalam, war na fóot ay yéreem, sangu, te du tere mu yendoo sobe ba jant so. [22] Képp ku laal lenn lu mu toogoon war na fóot ay yéreem, sangu, te du tee mu yendoo sobe ba jant so. [23] Su toogoon ci lal mbaa leneen lu mu toogoon, ku laal loola dina yendoo sobe ba jant so, [24] te ku ko dëkkoo, ba mbërëg taq ko, dina taq sobe diiru juróom ñaari fan, te ka ko dëkkoo, lal bu mu tëdd taq na sobe.
[25] «Kuy xëpp deret ay fan yu bare te du jamonoy baaxam, mbaa mu gis mbërëg mu weesu àpp bi mu ko baaxoo gis, dina taq sobe diiru fan yi muy xëpp. Day mel ni bu nekkee ci jamonoy baaxam. [26] Lal bu mu tëdd ci diir bi muy xëpp yépp, day mel ni lalam bu ko fekk ci jamonoy baax te lépp lu mu toog day taq sobe, ni bu nekkoon ci jamonoy baaxam. [27] Ku laal lenn ci yooyu yëf dina taq sobe. War na fóot ay yéreem, sangu, te du tere mu yendoo sobe ba jant so.
[28] «Bu xëppee ba jeexal, dina wañ juróom ñaari fan, doora tàggook sobe sa.
[29] Bésub juróom ñetteel ba na wut ñaari pitax mbaa ñaari xati yu ndaw, yóbbu ca ˚saraxalkat ba, ca bunt ˚xaymab ndaje ma. [30] Saraxalkat bi day rendi menn mi muy ˚saraxu póotum bàkkaar, mi ci des doon ˚sarax suy lakk ba jeex. Su ko defee saraxalkat bi defal ko ko njotlaay fi kanam Aji Sax ji ndax sobey xëpp ja.
[31] «Fexeleen ba ˚bànni Israyil di tàggook seeni sobe, lu ko moy dinañu dee ndax seen sobe, ngir dañuy taqal sama kër gi ci seen biir.»

[32] Loolu la yoon digle ci mbiri góor gu ànd ak jàngoroy xelli mbaa mu génne
wasal, ba tax mu taq sobe; [33] ak jigéen ju nekk ci jamonoy baaxam; ci gàttal
képp ku taq sobe suy génne ci moom, muy góor mbaa jigéen, ak itam góor gu
dëkkoo jigéen ju taq sobe.

Lu jëm ci bésub Njotlaay

16 [1] Bu loolu weesoo Aji Sax ji wax naak Musaa gannaaw ba ñaari
doomi Aaróona yu góor ya deeyee, ba ñu taxawsee fa kanam Aji Sax
ji. [2] Aji Sax ji dafa wax Musaa ne ko: «Waxal sa mag Aaróona ne ko du saa yu
nekk lay àgg ci biir ˚bérab bu sell-bee-sell, ci gannaaw rido bi, di janook
kubéeru gaal gi àlluway kóllëre gi dence, lu ko moy dina dee, ndax ci niir wi
tiim kubéeru gaal gi laay feeñe[j].
[3] «Ni Aaróona di dugge ci biir bérab bu sell-bee-sell nii la: day indaale yëkk
wu ndaw, muy ˚saraxu póotum bàkkaar, ak kuuyum ˚sarax suy lakk ba jeex.
[4] Mbubb mu sell lay sol, mu ñu ràbbe wëñ gu ëccu[k] ba sew ak tubéyi njiitlaay
ju ñu ràbbe wëñ gu ëccu ba sew. Na takkoo laxasaay gu ñu ràbbe wëñ gu ëccu
ba sew, te kaalag wëñ gu ëccu ba sew lay takk. Yére yu sell a ngoogu; kon nag
na sangu bala mu koy sol. [5] Na jële ci mbooloom ˚bànni Israyil ñaari sikket,
sikket yuy doon saraxu póotum bàkkaar ak menn kuuyu sarax suy lakk ba
jeex.
[6] «Aaróona day saraxal yëkk wi, muy saraxu póotum bàkkaaram, di
njotlaayal boppam, mook waa këram. [7] Gannaaw loolu na Aaróona indi ñaari
sikket yi, taxawal fi kanam Aji Sax ji, ci bunt ˚xaymab ndaje mi. [8] Na Aaróona
tegal ñaari sikket yi bant, ngir xam bu ñuy rendil Aji Sax ji ak biy doon ngir
Asasel[l]. [9] Su ko defee Aaróona indi sikket, bi muurloo, ñu saraxalal ko Aji Sax
ji, rendi ko, muy saraxu póotum bàkkaar. [10] Waaye sikket bi muurloo doon
sikkétu Asasel, dees koy taxawal muy dund fi kanam Aji Sax ji, te ni ñu koy
jotoo, mooy dees koy dàq mu dem ca màndiŋ ma, ngir Asasel.
[11] «Bu Aaróona noppee, na indi yëkku saraxas póotum bàkkaaram, def ko
njotlaayam mook waa këram. Noonu mu rendi yëkku saraxas póotum
bàkkaaram, [12] te na sàkk andu xal bu fees, tibbe ko ca ˚saraxalukaay ba, fi
kanam Aji Sax ji, ak ñaari barci-loxoy cuuraay lu mokk te xeeñ, boole ko
yóbbu ca gannaaw rido ba. [13] Na def cuuraay li ci taal bi, foofa ca kanam Aji
Sax ji, saxaru cuuraay si di làq kubéeru gaalu àlluway seede si, ndax mu baña
dee. [14] Na sàkk ci deretu yëkk wi, wis-wisale ko baaraamam ci kaw kubéeru
gaal gi, ci wetam gi féete penku, te it na wis-wisale baaraamam deret ji lu mat
juróom ñaari yoon ci kanam kubéeru gaal gi. [15] Bu noppee na rendi sikket biy
saraxas póotum bàkkaaru mbooloo mi, te yóbbu deret ji ca gannaaw rido ba.

---

[j] **16.2** Seetal ci Goreel ga 25.17.

[k] **16.4** ***wëñ gu ëccu:*** seetal ci 6.3.

[l] **16.8** ***Asasel:*** am na ñu ne mi ngi tekki ‘kasara.’ Am na ba tey ñu naan rab wu bon la, wu dëkk ci màndiŋ mi.

Na def deret ji na mu defoon ak deretu yëkk wa, wis-wisal ko ca kaw kubéeru gaal gi ak ci kanam kubéer gi. [16] Mu daldi matale loolu njotlaayal bérab bu sell-bee-sell, tàggale kook sobey bànni Israyil ak seeni tooñ, ak lu seen bàkkaar mana doon. Noonu lay defal mboolem xaymab ndaje, mi dëkk ci seen biir ci seen biiri sobe. [17] Du kenn ku saña nekk ci biir xaymab ndaje mi, bu Aaróona duggee ci biir bérab bu sell-bee-sell, di matal ag njotlaay, ba keroog muy génn, gannaaw bu jotoo moom ci boppam, mook waa këram, ba jotaale mbooloom bànni Israyil mépp.

[18] «Bu sottalee, na génn jëm ca saraxalukaay ba ca kanam Aji Sax ji, ba noppi defal saraxalukaay bi njotlaayal boppam. Day sàkk ci deretu yëkk wi ak ju sikket bi, taqal béjjéni saraxalukaay bi yépp. [19] Te itam day wis-wisale baaraamam deret ji lu mat juróom ñaari yoon ci kaw saraxalukaay bi, setal ko, sellal ko, mu tàggook sobey bànni Israyil.

[20] «Bu Aaróona matalee njotlaayal bérab bu sell-bee-sell ak xaymab ndaje ma ak saraxalukaay ba, na indi sikket biy dund. [21] Aaróona day teg ay loxoom ci kaw boppu sikket biy dund te tudd ci kawam mboolem ñaawteefi bànni Israyil ak seeni tooñ, ak seeni bàkkaar yépp, boole ko yen sikket bi, teg ko ci loxol nit ku ñu yónni, mu dàq ko ca màndiŋ ma. [22] Sikket bi day yenu seeni ñaawteef yépp, yóbbaale ca ndànd foy-foy ga, ñu wacc ko ca màndiŋ ma.

[23] «Na Aaróona dellu ca xaymab ndaje ma, summi yére ya ñu ràbbe wëñ gu ëccu ba sew, di ya mu soloon bala moo dugg ca bérab bu sell-baa-sell, te na fa wacc yére ya. [24] Bu loolu weesoo mu sangoo fu sell, sol yérey boppam, génn, joxeel boppam sarax suy lakk ba jeex, joxeel mbooloo mi seen sarax suy lakk ba jeex ngir njotlaayal boppam ak njotlaayal mbooloo mi. [25] Nebbonu jur giy saraxu póotum bàkkaar, na ko lakk ci kaw saraxalukaay bi.

[26] «Ka wacci woon sikketu Asasel, na fóot ay yéreem, sangu, doora mana duggaat ci dal bi. [27] Muy yëkk wiy saraxu póotum bàkkaar, muy sikket biy saraxu póotum bàkkaar te ñu yóbbu woon seen deret ca biir bérab bu sell-baa-sell ngir defe ko njotlaay, lépp lañuy génne dal bi. Der yaak yàpp waak sébbriit ma dees koy boole lakk, ba mu dib dóom. [28] Ki ko lakk bu noppee, na fóot ay yéreem, sangu, doora mana duggaat ci dal bi.

[29] «Te itam dogal a ngii, di lu leen war fàww. Bésub fukki fan ci juróom ñaareelu weeru at mi nangeen ci toroxlu te du lenn lu ngeen ci mana liggéey, du njuddu-ji-réew du doxandéem bi ci seen biir; [30] ndaxte ci bés boobu lañu leen di joxeel njotlaay ngir fóot seen mboolem bàkkaar, ba ngeen set fi kanam Aji Sax ji. [31] Na doon seen bés bu ngeen di noppalu doŋŋ, ngeen war cee toroxlu. Dogal la bu sax dàkk.

[32] °Saraxalkat bi ñu fal nag, solal ko, jox ko sañ-sañu saraxalkat bu mag, mu wuutu baayam, na def saraxu njotlaay gi. Na sol yére yu sell yooyu di yi ñu ràbbe wëñ gu ëccu ba sew, [33] te it na def njotlaayal bérab bu sell-bee-sell ak xaymab ndaje mi ak saraxalukaay bi, boole ci defal saraxalkat yi seen njotlaay, ñook mbooloom Israyil mépp.

[34] «Dogal a ngoogu, di lu leen war fàww, te mooy ñuy joxeel bànni Israyil seen njotlaay benn yoon cim at ngir seen bàkkaar yépp.»

Noonu ñu def li Aji Sax ji santoon Musaa.

Ndigal yi jëm ci sellal
(17.1—26.46)

Li war ci jaamu ak saraxal

17 [1] Bu loolu wéyee Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [2] «Waxal Aaróona ak i doomam yu góor ak ˚bànni Israyil gépp ne léen li Aji Sax ji santaane mooy lii: [3] Képp kuy góor ci waa kër Israyil, bu rendee aw nag mbaa xar mbaa bëy ci biir dal bi, ak fu génn dal bi, [4] te indiwu ko ci bunt ˚xaymab ndaje mi, teewalal ko Aji Sax ji, muy sarax ca bunt màggalukaayu Aji Sax ji, kooku dees na ko topp àqu deret. Dafa tuur deret. Kon dees na ko beddee ca biir bànni Israyil, génne ko. [5] Su ko defee bànni Israyil dinañu indil Aji Sax ji juri sarax yi ñuy rendi ci àll bi. Dañu koo wara yóbbu ca ˚saraxalkat ba, fi Aji Sax ji, ca bunt xaymab ndaje ma, defal ko Aji Sax ji ˚saraxi cant ci biir jàmm. [6] Saraxalkat bi day xëpp deret ji ci ˚saraxalukaayu Aji Sax ji, ci bunt xaymab ndaje mi, ba noppi, lakkal Aji Sax ji nebbon bi, muy xeeñ lu neex. [7] Buñu di saraxalatil yàlla, yi ñuy jëmmale sikket, di ko bokkaalee. Na loolu di dogal bu leen war fàww, ñoom ak seen askan. [8] Wax léen boog ne léen: Képp kuy góor, ku bokk ci waa kër Israyil, mbaa doxandéem yi ci seen biir, buy génne ˚sarax suy lakk ba jeex mbaa beneen sarax, [9] te indiwu ko ci bunt xaymab ndaje mi, saraxalal ko Aji Sax ji, kooku dees ko wara beddee ca biir bànni Israyil, génne ko.

[10] «Te it képp ku bokk ci waa kër Israyil mbaa doxandéem yi ci seen biir, bu lekkee lenn luy deret, kooku lekk deret, man Aji Sax ji, dinaa ko noonoo te dinaa ko beddee ca biir bànni Israyil, génne ko. [11] Ndaxte dundu mbindeef ci deret la nekk, te man maa leen sédde deret, ngeen di ko jotoo seen bakkan ci kaw saraxalukaay bi. Deret mooy defal nit njotlaayam, ndax kat bakkanu mbindeef a ngi ci deretam. [12] Looloo waral ma ne bànni Israyil, bu kenn ci ñoom lekk deret, te doxandéem bi ci seen biir it bumu lekk deret.

[13] «Képp ku bokk ci bànni Israyil mbaa ci doxandéem yi ci seen biir, bu rëbbee ba jàpp mala mbaa njanaaw, mu di lu dagana lekk, na tuur deret ji, suul, [14] ndax dundu mboolem mbindeef mooy deretam. Moo waral, man Aji Sax ji, ma ne bànni Israyil buñu lekk deretu menn mbindeef ngir dundu mboolem mbindeef mooy deretam. Képp ku lekk deret, dees ko wara beddi, génne ko.

[15] «Te itam képp ku lekk médd mbaa lu rab fàdd, muy njuddu-ji-réew mbaa doxandéem, na fóot ay yéreem, sangu, te du tere mu yendoo sobe ba jant so, mu doora set. [16] Waaye su fóotul, sanguwul, mooy gàddu bàkkaaram.»

Li war ci mbirum séy

18 [1] Aji Sax ji wax na Musaa ba tey ne ko: [2] «Waxal ˚bànni Israyil ne
léen: Man Aji Sax ji maay seen Yàlla. [3] Defini waa réewam ˚Misra ga
ngeen dëkkoon, buleen ko roy, te defini waa réewu Kanaan ga ma leen jëme,
buleen ko roy te it buleen léen topp ci seeni aada. [4] Samay santaane ngeen
wara dégg tey topp samay dogal. Man Aji Sax ji maay seen Yàlla. [5] Nangeen
sàmm samay dogal ak samay santaane, ndax ngeen jëfe yooyu moo leen di
taxa dund. Man maay Aji Sax ji.

[6] «Bu kenn ci yéen dëkkoo ku mu jegewool lool cig bokk. Maay Aji Sax ji.
[7] Bul toroxal sa baay, di dëkkoo sa yaay. Sa yaay la, kon bu ko toroxal moom
it.

[8] «Bul dëkkoo sa soxnas baay, di toroxal sa baay.

[9] «Bul dëkkoo sab jigéen, te muy koo bokkal benn baay mbaa koo bokkal
jenn ndey, muy ku juddoo ci kër gi mbaa feneen.

[10] «Bul dëkkoo sab sët bu jigéen bu sa doom ju góor jur mbaa sa doom ju
jigéen, ndax kon toroxal nga sa bopp.

[11] «Bul dëkkoo ku sa soxnas baay am ak sa baay, ndax sab jigéen la.

[12] «Bul dëkkoo sa bàjjan, ndax daa jegewook sa baay lool cig bokk.

[13] «Bul dëkkoo sa ndey ju ndaw, ndax daa jegewook sa yaay lool cig bokk.

[14] «Bul toroxal sa baay bu ndaw di dëkkoo soxnaam. Sa ndey la.

[15] «Bul dëkkoo sa soxnas doom. Sa soxnas doom la. Bu ko dëkkoo mukk.

[16] «Bul dëkkoo soxnas koo bokkal benn baay mbaa jenn ndey, nde kon nga
toroxal sa doomu baay mbaa sa doomu ndey.

[17] «Bul boole dëkkoo jigéen, dëkkoo doom ja mbaa sëtam bu doomam ju
góor jur mbaa doomam ju jigéen jur ko, ndax dañoo jegewool lool cig bokk.
Loolu ñaawteef la.

[18] «Bul jël jigéen di séq ak moom séy, muy wujjeek doomu ndeyam mbaa
doomu baayam joo jëkka jël, li feek kookoo ngi dund.

[19] «Bul dëkkoo jigéen ju gis baax, ndax taq na sobe.

[20] «Bul tëdde sa soxnas moroom, di taqal sa bopp sobe.

[21] «Bul jébbal kenn ci say doom yàlla ji ñuy wax Molog, ndax waruloo
sofental sa turu Yàlla. Man maay Aji Sax ji.

[22] «Bu góor tëdde góor, ni bu doon jigéen. Lu ñaaw-a-ñaaw la.

[23] «Bu góor tëdde menn mala, di taqal boppam sobe, te bu jigéen jox boppam
mala, di ànd ak moom. Loolu yàqute la.

[24] «Buleen taqal seen bopp sobe ci mboolem defin yooyu, ndax noonu la xeet
yi ma leen dàqal doon jëfe, ba taqal seen bopp sobe. [25] Réew ma sax mujj na
daj ak sobe, ma wàcce mbugal ca kaw réew ma, ba mu gëq ay nitam.

[26] «Yéen nag sàmmleen samay dogal ak samay santaane te bu kenn def lenn
ci yooyu ñaawteef, du njuddu-ji-réew, du doxandéem bi ci seen biir, [27] ndax
kat mboolem ñaawteef yooyu la waa réew ma leen fa jiitu daan def, ba réew
ma mujj daj ak sobe. [28] Su ngeen taqalee réew ma sobe, dina leen gëq, na mu

gëqe woon xeet ya leen fa jiitu woon. [29] Képp ku def lenn ci yooyu ñaawteef
dév, kooku dees koy beddee ca biir bànni Israyil, génne ko. [30] Sàmmleen lii ma
leen dénk ne leen, buleen roy lenn ci aada yu ñaaw yi ñu fi doon topp lu leen
jiitu te buleen taqal seen bopp sobe ci yooyu. Man Aji Sax ji maay seen
Yàlla.»

Lu jëm ci dundin wu sell te jub

19 [1] Bu loolu wéyee Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [2] «Waxal mbooloom
˚bànni Israyil gépp ne léen: Ñu sell ngeen wara doon, ngir ku sell laa,
man seen Yàlla Aji Sax ji.
[3] «Na ku nekk weg ndeyam ak baayam te wormaal sama bési noflaay. Man
Aji Sax ji, maay seen Yàlla.
[4] «Buleen walbatiku di jaamu ay xërëm mbaa ngeen di sàkkal seen bopp ay
yàlla yu ñu móole weñ. Man Aji Sax ji maay seen Yàlla.
[5] «Bu ngeen dee rendil Aji Sax ji ˚saraxas cant ci biir jàmm, saraxal-leen ko
ni mu ware, ndax ñu nangul leen. [6] Ca bés ba ñu ko saraxale lees koy lekk,
mbaa ca ëllëg sa; lu ca des ba ca gannaaw ëllëg sa dees koy lakk, ba mu dib
dóom. [7] Bu ñu ci lekkee dév te fekk mu am ñetti fan, day doon lu ñu sib, te
deesu ko nangu. [8] Ku ci lekk mooy gàddu bàkkaar bi, ndaxte lu ñu sellalal Aji
Sax ji la sofental, te kooku dees na ko beddee ca biir bànni Israyil, génne ko.
[9] «Bu ngeen dee góob seen tool, buleen góob ba fa tool ba yem te buleen ca
toppaat, di foraatu. [10] Seen tóokëri reseñ it buleen ko witt ñaari yoon te buleen
foraatu doom yu wadde ca witt ma. Aji ñàkk ak ub doxandéem ngeen koy
bàyyee. Maay seen Yàlla, man Aji Sax ji.
[11] «Buleen sàcc, buleen fen te buleen di worante.
[12] «Buleen giñe sama tur lu dul dëgg, di sofental seen turu Yàlla. Maay Aji
Sax ji.
[13] «Buleen lekk seen àqu moroom, buleen sàcc. Buleen wacc peyu liggéeykat,
muy fanaan ci seeni loxo.
[14] «Buleen saaga ab tëx te buleen fakktal silmaxa. Ragal-leen seen Yàlla.
Maay Aji Sax ji.
[15] «Buleen safaan dëgg cib àtte. Buleen far néew-ji-doole te buleen far
boroom doole. Àtteleen seen moroom ci dëgg. [16] Buleen wër di yàq deru nit ci
seen bokki waa réew. Buleen def dara lu mana reylu seen moroom. Maay Aji
Sax ji.
[17] «Buleen tong seen mbokk, te artuleen seen moroom bu baax bala ngeena
bokk ak moom gàddu bàkkaar. [18] Buleen di feyantook seen mbokkum waa
réew te buleen ko dencal mer. Soppleen seen moroom ni seen bopp. Maay Aji
Sax ji.
[19] «Te it sama dogali yoon yii nangeen ko sàmm: buleen boole ñaar yu
bokkul wirgo ci seen ug jur, ñuy jaxasoo; seen tool it buleen ci ji ñaari wirgoy
jiwu te buleen sol yére yu ñu ràbbe ñaari xeeti wëñ yu bokkul.

[20] «Ku tëdde ab jaam bu wara séy ak keneen te fekk joteesu ko, goreeleesu ko, ndàmpaay war na ca, waaye deesu léen boole rey, ndax li ndaw si dib jaam ba tey. [21] Waa ji day yóbbu am kuuyu peyug tooñ ca bunt ˚xaymab ndaje ma, muy peyug tooñ, gi muy saraxalal Aji Sax ji. [22] Na ko ˚saraxalkat bi defal kuuy miy ˚saraxas peyug tooñ muy njotlaayam fi kanam Aji Sax ji, ndax bàkkaar bi mu def. Kon dees na ko jéggal bàkkaar bi mu def.

[23] «Bu ngeen duggee ca réew ma, ba jëmbat fa mboolem xeetu garab guy meññ ay doom, nangeen aayal doom ya. Diiru ñetti at ngeen di aayal doom ya. Dungeen ko lekk ci diir boobu. [24] Atum ñeenteel ba doom ya yépp lañuy sellalal Aji Sax ji, te di ko bége ci biir cant. [25] Juróomeelu at ma doŋŋ ngeen di saña lekk doom ya. Su ko defee meññeef ma barkeelal leen. Man Aji Sax ji maay seen Yàlla.

[26] «Buleen lekk lu am deret. Buleen di gisaane mbaa ngeen di jibar. [27] Buleen wat seen peggu kawaru bopp te buleen dagg seen peggu sikkim, [28] mbaa ngeen di dagg seen yaram, di ko mititloo ku dee, te buleen ñaasu fenn ci seen yaram. Maay Aji Sax ji.

[29] «Buleen toroxal seen doom ju jigéen, di ko def ab gànc; lu ko moy réew mi sóobu ci gàncatu ba ne lijj ci ñaawteef.

[30] Samay bési noflaay nag wormaal-leen ko te sama bérab bu sell teral-leen ko. Maay Aji Sax ji.

[31] «Buleen jublu ci ñiy gisaane nit ñu dee te buleen jublu ci boroom rawaan yiy seet, ndax kon ñu yóbbe leen sobe. Man maay seen Yàlla Aji Sax ji.

[32] «Bu boroom bijjaaw teewee, jógleen wormaal ko. Deeleen rus mag te ragal-leen seen Yàlla. Maay Aji Sax ji.

[33] «Bu ab doxandéem daleek yéen ci seen um réew, buleen ko lor. [34] Njuddu-ji-réew ji nangeen ko yemaleek doxandéem bi ngeen dëkkal. Soppleen ko ni ngeen soppe seen bopp, ndaxte ay doxandéem ngeen woon ca réewu ˚Misra. Man Aji Sax ji maay seen Yàlla.

[35] «Buleen def njubadi ci lu ñuy natte guddaay mbaa diisaay mbaa lu ñuy sol, sotti. [36] Na seen nattukaayu diisaay jub, doom ya ngeen cay natte jub, te na nattukaayi sol-sotti yi jub. Maay seen Yàlla Aji Sax, ji leen génne réewu Misra.

[37] «Nangeen sàmm sama dogali yoon yépp ak sama santaane yépp te di ko jëfe. Maay Aji Sax ji.»

Lu jëm ci peyug bàkkaar

20 [1] Aji Sax ji wax na Musaa ba tey ne ko: [2] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Muy bànni Israyil muy doxandéem ci Israyil, képp ku ci jël ciy doomam, jébbal yàlla ji ñuy wax Molog, dee rekk mooy àtteem. Na ko waa réew mi dóor ay doj, ba mu dee. [3] Man ci sama bopp dinaa noonoo nit kooku te dinaa ko beddee ca biir bànni Israyil, génne ko, ndax li mu jël ciy doomam jox Molog, di sobeel sama bérab bu sell tey sofental sama tur wu sell. [4] Su fekkee ne waa réew mi dañu koo seetaan ba seetaan ko, muy jox Molog ku

bokk ciy doomam te taxul ñu rey ko, [5] man ci sama bopp maay noonoo nit kooku mook ay bokkam; dinaa beddee nit kooku ca biir bànni Israyil, génne ko, mook mboolem ñi mu àndal topp Molog di bokkaale. [6] Ku jublu ci ñiy gisaane nit ñu dee mbaa mu jublu ci boroom rawaan yiy seet, topp léen, di ma léen bokkaalee, dinaa ko noonoo moom itam te dinaa ko beddee ca biir bànni Israyil, génne ko. [7] «Sellaluleen te sell, ngir man Aji Sax ji maay seen Yàlla. [8] Nangeen sàmm samay dogali yoon te di ko jëfe. Man Aji Sax ji maay ki leen sellal.

[9] «Képp ku saaga baayam mbaa ndeyam, dee rekk mooy àtteem. Gannaaw baayam la saaga mbaa ndeyam, mooy gàddu bakkanu boppam.

[10] «Góor gu njaaloo, mook jabaru moroomam ji muy njaalool, dee rekk mooy seen àtte.

[11] «Ku dëkkoo sa soxnas baay, sa baay nga toroxal. Ñoom ñaar ñépp dee rekk mooy seen àtte, te ñooy gàddu seen bakkanu bopp. [12] Ku dëkkoo sa soxnas doom, mook soxnas doomam ñoom ñaar ñépp dee mooy seen àtte. Jëfu yàqute lañu def, kon ñooy gàddu seen bakkanu bopp.

[13] «Su góor tëddee góor ni ñuy tëddee jigéen, ñaawteef lañu def ñoom ñaar. Dee rekk mooy seen àtte, te ñooy gàddu seen bakkanu bopp. [14] Ku boole nit ak ndeyam jël léen jabar, def na lu bon-a-bon. Dees léen di boole taal, lakk léen, moom ak jigéen ña, ndax mbon gu ni mel baña am ci seen biir. [15] Góor gu tëdde mala dee rekk mooy àtteem, te mala ma it dees koy rey. [16] Su jigéen jëmee ci mala mu mu doon, ba jaxasook moom, booleleen ku jigéen kaak mala ma, rey. Dee rekk mooy seen àtte, te ñooy gàddu seen bakkanu bopp.

[17] «Su nit jëlee jabar ab jigéenam bu mu bokkal jenn ndey mbaa benn baay, ñu séq lalu séy, loolu gàcce la. Nañu léen beddee ca biir bànni Israyil, ñooñuy gis. Gannaaw moo tëdde ab jigéenam, na wéetoo añu ñaawteefam.

[18] Ku tëdde jigéen ju gis baax, toroxal na ko, xàwwi na suturaam ci biir póotam te ku jigéen ki itam xàwwi na suturas boppam. Dees léen wara beddee ñoom ñaar ñépp ca biir bànni Israyil, génne léen.

[19] Buleen dëkkoo seen yaay ju ndaw mbaa seen bàjjan, ndax kon toroxal ngeen ku ngeen jegewool lool cig bokk, te yéen ñaar ñépp ay wéetoo seen añu ñaawteef.

[20] Ku dëkkoo soxnas baayam bu ndaw, baayam bu ndaw la toroxal. Ñooy wéetoo seen añu ñaawteef. Duñu am takkandeer ba keroog ñuy dee.

[21] Bu nit nangoo jabaru ku mu bokkal waajur, loolu gàcce la. Toroxal na ka mu bokkal waajur te duñu am takkandeer.

[22] «Sàmmleen sama dogali yoon yépp ak sama santaane yépp te topp ko, ngir réew ma ma leen jëme, ngeen dëkki fa, bañ leena gëq. [23] Buleen roy defini xeet wi ma leen di dàqal, ndax yooyu yépp lañu doon def, ba ma sib léen. [24] Yéen nag ma ne leen yéenay nangu seen réew ñoom, ndax maa leen ko jox, ngeen moom ko, muy réew mu meew maak lem ja tuuroo. Man maay seen Yàlla Aji Sax, ji leen ràññatleek yeneen xeet yi. [25] Kon nangeen ràññee mala mu dagan ak mu daganul, ak itam njanaaw lu dagan ak lu daganul, te baña sobeel seen

bopp ndax mala mbaa njanaaw mbaa mboolem mbindeef yu sew-sewaan yiy dox ci suuf te ma limal leen ne setul.
[26] «Nangeen ma nekkal ñu sell, ndaxte ku sell laa, man Aji Sax ji, te dama leena ràññatleek yeneen xeet yi, ngeen di sama ñoñ.
[27] «Góor gu bokk ci yéen mbaa jigéen, di seete nit ñu dee mbaa muy boroom rawaan buy gisaane, dee rekk mooy àtteem. Dees koy dóor ay doj, mu dee, gàddu bakkanu boppam.»

Lu jëm ci sañ-sañi saraxalkat yi

21 [1] Gannaaw loolu Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: «Waxal ˚saraxalkat yiy doomi Aaróona ne léen: Bu ci kenn taqal boppam sobe, di laal mbokkam mu dee, [2] su dul ñi ko gëna jege ci wàllu mbokk, muy ndeyam mbaa baayam mbaa doomam ju góor ak doomam ju jigéen, mbaa ku góor ku mu bokkal waajur, [3] mbaa ab jigéenam bu séyagul te bootu ci moom ndax amul jëkkër— ku mu bokkal noonu, sañ na taqal boppam sobe ndax moom. [4] Warula taqal boppam sobe di tuutal boppam, ndax kilifa la ciw xeetam.
[5] «Buñu wat fenn ci seen bopp te buñu wat seen peggi sikkim, buñu dagg seen yaram it, di ko mititloo ku dee. [6] Nañu nekkal seen Yàlla ay nit ñu sell, te baña sofental seen turu Yàlla, ndaxte sarax yi ñuy taalal Aji Sax ji, muy seen ñamu Yàlla, ñoo koy joxe. Kon nag dañoo wara sell.
[7] «Ab gànc mbaa ku ñu toroxal, tëdde ko, ñoom duñu ko jël soxna. Ku jëkkëram baal it duñu ko jël soxna, ndax dañoo sellalal seen bopp seen Yàlla. [8] Te itam nangeen ràññee ne ñu sell lañu, ndax seen ñamu Yàlla, ñoo koy joxe. Nangeen léen jox céru nit ñu sell, ndax ku sell laa, man Aji Sax ji leen sellal, yéen.
[9] «Su fekkee ne doomi saraxalkat da di jigéen juy teddadil boppam, di gàncatu, kooku baayam lay toroxal. Dees koy taal, lakk ko.
[10] «Saraxalkat, bi gëna màgg ci bokkam yiy saraxalkat, te ñu sotti diw gi ñuy fale ci boppam, sellal ko, muy sol yére yu sell yi, kooku du njañu te du xotti ay yéreem, di ko ñaawloo ku dee. [11] Fu ab néew nekk du fa dem, bu doon ndeyam mbaa baayam sax, du ko taxa taqal boppam sobe. [12] Du génn ëttu ˚bérab bu sell bi, mbaa muy sofental bérabu Yàllaam bu sell bi, ndax ˚diwu pal gu sell gi ko Yàllaam fale. Maay Aji Sax ji. [13] Saraxalkat bu mag bi, ku xamul góor lay jël soxna. [14] Ku jëkkëram faatu mbaa ku ñu baal mbaa ku ñu toroxal, tëdde ko, mbaa ab gànc, du ko mana jël soxna. Ab janq bu mu bokkal doŋŋ la mana jël soxna. [15] Su ko defee du teddadil aw askanam ci biir ˚bànni Israyil, ndax man Aji Sax ji maa ko sellal.»

Liy ngànt ci saraxalkat

[16] Bu loolu wéyee Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [17] «Waxal Aaróona ne ko: Muy tey muy ëllëg ba fàww, góor gu askanoo ci yaw ak maas gu mu mana bokk, su amee sikk du mana agsi ba ci ˚saraxalukaay bi, di joxe ñamu Yàllaam. [18] Du kenn sax ku am sikk kuy agsi ba fii, du gumba, du kuy soox,

du ku xar-kanamam am sikk mbaa ku cér yi sutaate. [19] Du it ku tànk bi làggi mbaa loxo bi, [20] mbaa ab xuuge mbaa ab tungune; du it ku bëtam am sikk mbaa ku ràmm mbaa ku am góom yu sol dëtt, mbaa ku ñu tàpp. [21] Askanu Aaróona saraxalkat bi, du kenn ku ci am sikk kuy agsi ba fii, di defal Aji Sax ji sarax yi ñu koy taalal. Sikk si ci moom a tax du mana agsi ba fii, di joxe ñamu Yàllaam. [22] Du tere mu saña lekk ci ñamu Yàllaam, muy ñam wu sell ak wu sell-a-sell. [23] Waaye warula jege rido bi, mbaa muy dem ba ca saraxalukaay ba, ndax sikk si ci moom. Bu mu teddadil sama bérab yu sell, ngir man Aji Sax ji maa sellal bérab yooyu.»

[24] Musaa jottali na Aaróona ak i doomam kàddu yooyu, ñoom ak mboolem bànni Israyil.

Liy tax ñu nangu sarax

22 [1] Aji Sax ji dellu wax Musaa ne ko: [2] «Waxal Aaróona ak i doomam yu góor ne léen lii mooy li mana tax ñu sore yu sell, yi ma ˚bànni Israyil sellalal, ngir baña teddadil sama tur wu sell. Maay Aji Sax ji. [3] Wax léen ne léen: Muy tey, muy ëllëg, ba fàww, képp ku taq sobe, di góor gu bokk ci seen askan, bu jegee lenn luy sarax su sell su ma bànni Israyil jagleel, kooku dootu ma liggéeyal. Maay Aji Sax ji. [4] Askanu Aaróona, genn góor gu ci bokk du lekk ci sarax yu sell yi, li feek muyànd ak jàngoroy der juy law mbaa jàngoroy xelli, ba keroog muy set. Ku ci laal lenn lu laal ab néew ba taq sobe, mbaa mu tuur wasal moom ci boppam, [5] mbaa mu laal yu sew-sewaan yiy dox ne nàpp ci suuf te di ko taqal sobe, mbaa mu laal nit ku ko taqal sobe ak lu sobe sa mana doon, [6] dina yendoo sobe sa ba jant so, te du lekk ci sarax yu sell yi ndare du dafa sangu. [7] Bu jant sowee nag set na, te man na lekk ci sarax yu sell yi, ndax ñamam la. [8] Lu médd mbaa lu rab fàdd waru koo lekk, mu di ko sobeel. Maay Aji Sax ji. [9] ˚Saraxalkat yi dañoo wara sàmm samay ndénkaane bala ñoo gàddu bàkkaar, di dee ndax seen ug néewal ci yooyu. Maay Aji Sax ji léen sellal.

[10] «Kenn ku bokkul ci waa këri saraxalkat yi du lekk ci sarax yu sell yi. Muy ku dal ak ab saraxalkat, muy ku koy liggéeyal di feyeeku, kenn du ci lekk ci sarax yu sell yi. [11] Waaye su saraxalkat bi jëndee ab jaam ci xaalisam, jaam ba man na caa lekk. Jaam bu juddoo ci këri saraxalkat bi it man na lekk ci ñamam woowu. [12] Doomu saraxalkat, bu séyeek góor gu bokkul ci waa këri saraxalkat yi, dootul saña lekk ci sarax yu sell yi ñu génne. [13] Waaye doomu saraxalkat bu boroom këram faatoo mbaa mu tàggook moom te amu ca doom, bu delloo këri baayam na mu fa nekke woon ba muy gone, sañ na lekk ci ñamu baayam. Waaye kenn ku ci bokkul sañu cee lekk. [14] Gannaaw loolu képp ku bokkul ci waa këri saraxalkat yi, bu lekkee ci sarax su sell te du teyeefam, na dolli ca njégu sarax sa juróomeelu céru njég ga, delloo ko saraxalkat bi. [15] Te itam bu saraxalkat yi bàyyi bànni Israyil di teddadil sarax yu sell yi ñu jagleel Aji Sax ji. [16] Buñu léen di bàyyi it ñuy gàddu bàkkaar buy laaj peyug tooñ, ngir lenn lu ñu lekk ci sarax yu sell yooyu. Man Aji Sax ji maa sellal yooyu sarax.»

17 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: 18 «Waxal Aaróona ak i doomam yu góor
ak bànni Israyil gépp ne léen: Képp ku bokk ci waa kër Israyil, mbaa ci
doxandéem yi ci Israyil, di joxeel Aji Sax ji ˚sarax suy lakk ba jeex, muy
˚sarax su ñuy wàccoo ngiñ mbaa ˚saraxu kéene, 19 liy tax ñu nangul ko mooy
muy jur gu amul sikk, di góor; man na doon aw yëkk mbaa kuuy mbaa sikket.
20 Lenn lu ci am sikk buleen ko saraxal, ndax deesu leen ko nangul.
21 «Su nit dee joxsi Aji Sax ji aw nag mbaa gàtt, muy ˚saraxu cant ci biir
jàmm, mu di ko wàccoo ngiñ mbaa muy saraxu kéene, na doon lu amul sikk,
ndax ñu nangul ko. Lenn luy sikk du nekk ci jur gi. 22 Du doon lu gumba, du
doon lu làggi, du doon lu kuuñ, du doon lu am i góom, mbaa lu ràmm, mbaa
lu xas. Buleen saraxalal Aji Sax ji yu mel noonu. Buleen teg lenn lu mel noonu
ci kaw ˚saraxalukaay bi, mu doon sarax su ñuy taalal Aji Sax ji. 23 Waaye su
dee nag mbaa gàtt bu ab céram ëpp mbaa mu yées, saraxu kéene la mana
doon; su dee sarax su ñuy wàccoo ngiñ, deesu ko nangu. 24 Te it jur gu ñu
motoxal ngóoraam mbaa ñu toj ko mbaa ñu xuuf ko mbaa ñu dog ko, deesu ko
saraxalal Aji Sax ji. Buleen def loolu mukk ci seen um réew. 25 Buleen nangoo
lenn lu ni mel ci loxol doxandéem it, di ko jébbal seen Yàlla, muy saraxu
ñamam. Deesu leen ko nangul, ndax la matadi ca moom mooy sikk sa.»
26 Aji Sax ji wax na Musaa itam ne ko: 27 «Barmol mbaa mbote mbaa tef wu
doora juddu, na toog ci yaayam juróom ñaari fan; bu xasee am juróom ñetti
fan, manees na nangu mu doon sarax su ñuy taalal Aji Sax ji. 28 Waaye su dee
aw nag mbaa ab gàtt, deesu ko booleek doom ji rendi ci benn bés.
29 «Bu ngeen dee defal Aji Sax ji saraxu cant, saraxal-leen ko na ñu leen koy
nangule. 30 Ci bés bi lees koy lekk, buleen ci fanaanal dara. Maay Aji Sax ji.
31 «Kon sàmmleen samay santaane te di ko jëfe. Maay Aji Sax ji. 32 Te buleen
teddadil sama tur wu sell. Na bànni Israyil wormaal sama sellaay. Maay Aji
Sax ji leen sellal, 33 génne leen réewu ˚Misra, di seen Yàlla. Maay Aji Sax ji.»

Lu jëm ci bési màggal yi

23 1 Aji Sax ji dellooti wax Musaa ne ko: 2 «Samay màggal, man Aji Sax
ji, dangeen koo wara siiwal, muy ndaje yu sell. Samay màggal yii la.
3 «Juróom benni fan lees di liggéey, bésub juróom ñaareel ba ˚bésub noflaay
doŋŋ lay doon, di bésub ndaje mu sell. Du lenn lu ngeen ciy liggéey. Bésub
noflaay la bu ñuy jagleel Aji Sax ji, ak fépp fu ngeen dëkk.
4 «Aji Sax ji, deeleen yégle ay màggalam, muy ay ndaje yu sell yu ngeen di
wormaal saa yu jotee. Màggal yii la.

Lu jëm ci màggalu bésu Mucc

5 «Fukki fan ak ñeent ci weer wi jëkk, diggante ngoon ak jant bu so, mooy
˚màggalu bésu Mucc ba, ñeel Aji Sax ji.
6 «Fukki fan ak juróom ci weer woowu la ayu-bésu Mburu mu amul lawiir di
tàmbali, ñeel Aji Sax ji. Diiru juróom ñaari fan mburu mu amul lawiir ngeen
wara lekk. 7 Bés bu jëkk bi ndaje mu sell ngeen ciy amal. Mboolem lu ngeen

faral di liggéey buleen ko ci liggéey. [8] Defal-leen ci Aji Sax ji ay sarax yu ñu koy taalal diiru juróom ñaari fan. Bésub juróom ñaareel ba di bésub ndaje mu sell. Mboolem lu ngeen faral di liggéey buleen ko ci liggéey.»

Lu jëm ci màggalu Meññeef mi jëkka ñor

[9] Su loolu wéyee Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [10] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Bu ngeen duggee ca réew ma ma leen jox, ba dajale la ngeen jële ca suufam, yóbbuleen ci ˚saraxalkat bi takku ˚lors bi ngeen jëkka góob.
[11] Saraxalkat bi day ˚yékkati takk bi, jébbal ko Aji Sax ji, ngir mu nangul leen. Bés bi topp ci ˚bésub noflaay bi lay yékkati takk bi, jébbal ko ko. [12] Bés bi ñuy yékkati takk bi, jébbale, nangeen ci saraxal kuuy mu amul sikk, tollu ci menn at, ñu defal ko Aji Sax ji ˚sarax suy lakk ba jeex. [13] Saraxu pepp mi muy àndal juróom benni kiloy ˚sunguf su nooy nepp lay doon, ñu xiiwe ko ˚diw, taalal ko Aji Sax ji, muy xeeñ lu neex. ˚Sarax si ñuy tuural Aji Sax ji, liitaru biiñ laak genn-wàll. [14] Du mburu, du pepp mu ñu séndal, du pepp mu bees mu ngeen wara lekk, ba keroog bés boobu ngeen di indi seen saraxu Yàlla. Dogal a ngoogu, di lu leen war fàww, yéen ak seen askan, ak fépp fu ngeen dëkk.

Lu jëm ci màggalu bésu Ngóob

[15] «˚Bésub noflaay ba ngeen di indi takku bele biy ˚saraxu yékkati jébbale, bés ba ca topp ngeen di dale wañ juróom ñaari ayi-bés yu mat sëkk.
[16] Wañleen ba ca bés ba topp ci juróom ñaareelu bésub noflaay ba, muy juróom fukki fan, ngeen indil ca Aji Sax ji ˚saraxu pepp mu bees. [17] Seeni kër ngeen di jële ñaari mburu yuy doon saraxu yékkati jébbale, mu ci nekk di lu ñu lakke juróom benni kiloy ˚sunguf su nooy nepp; dees ciy def lawiir, lakkaale ko ko, muy ˚saraxu meññeef mu jëkk ñeel Aji Sax ji. [18] Na mbooloo mi booleek mburu mi juróom ñaari kuuy yu amul sikk te tollu ci menn at, ak yëkk ak ñaari kuuy, mu doon ˚sarax suy lakk ba jeex ñeel Aji Sax ji. Na ànd ak saraxu pepp ak ˚sarax si ñuy tuur. Loolu sarax la su ñuy taalal Aji Sax ji, muy xeeñ lu neex. [19] Te itam ngeen saraxal ab sikket buy doon ˚saraxu póotum bàkkaar ak ñaari xari menn at, muy ˚saraxu cant ci biir jàmm. [20] ˚Saraxalkat bi day yékkati ñaari xar yooyu, boole kook mburum meññeef mu jëkk mi, def ko sarax bu ñuy yékkati, jébbal Aji Sax ji. Yooyu sarax di lu sell ñeel Aji Sax ji, saraxalkat bee ko moom. [21] Wooteleen ci bés boobu ndaje mu sell, te lu ngeen faral di liggéey buleen ko ci liggéey. Dogal a ngoogu, di lu leen war fàww, yéen ak seen askan, ak fépp fu ngeen dëkk.
[22] «Bu ngeen dee góob seen tool, buleen góob ba fa tool ba yem te buleen ci toppaat, di foraatu. Aji ñàkk ak ub doxandéem ngeen koy bàyyee. Maay seen Yàlla Aji Sax ji.»

Li ci màggalu bésu Liit ya

[23] Gannaaw loolu Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [24] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Bu juróom ñaareelu weer taxawee, bés bi jëkk ci weer wi, na doon seen

˚bésub noflaay bu ngeen di amal ndaje mu sell. Deeleen fàttalee bés bi liit yu xumb. [25] Mboolem lu ngeen faral di liggéey buleen ko ci liggéey, waaye nangeen ci indil Aji Sax ji sarax su ñu koy taalal.»

Li ci bésub Njotlaay ba

[26] Aji Sax ji teg ca wax Musaa ne ko: [27] «Te itam fukki fan ci juróom ñaareelu weer woowu, bésub Njotlaay ba lay doon. Ndaje mu sell ngeen ciy amal. Nangeen ci toroxlu te indil Aji Sax ji sarax yu ñu koy taalal. [28] Du lenn lu ngeen di liggéey ci boobu bés, ndax bésub Njotlaay la bu ngeen di jotoo fi seen kanam Yàlla, Aji Sax ji. [29] Te kat, képp ku toroxluwul boobu bés, dees koy beddee ca biir ˚bànni Israyil, génne ko. [30] Képp ku liggéey lenn ci boobu bés, su boobaa dinaa far kooku ci biir bànni Israyil, sànk ko. [31] Buleen ci liggéey dara. Dogal a ngoogu, di lu leen war fàww, yéen ak seen askan ak fépp fu ngeen dëkk. [32] Seen ˚bésub noflaay la bu ngeen di noppalu doŋŋ te war cee toroxlu. Li ko dale ci ngoonug juróom ñeenti fan ci weer wi ba ca ëllëg sa, ba jant so, ci ngeen di wormaal seen bésub noflaay.»

Li ci màggalu bési Mbaar yi

[33] Su loolu wéyee Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [34] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Ñu wañ ñ dale ko ci fukki fan ak juróom ci weeru juróom ñaareel woowu ba mu am juróom ñaari fan. Diir boobu mooy ˚màggalu bési Mbaar yi, ñeel Aji Sax ji. [35] Bés bu jëkk bi bésub ndaje mu sell la. Mboolem lu ngeen faral di liggéey buleen ko ci liggéey. [36] Diiru juróom ñaari fan ngeen di indil Aji Sax ji sarax yu ñu koy taalal. Bésub juróom ñetteel, ba wara doon seen ndaje mu sell, nangeen ci indil Aji Sax ji sarax su ñu koy taalal. Ndajem mujjantal ba la. Mboolem lu ngeen faral di liggéey buleen ko ci liggéey.

[37] «Yooyoo di màggali Aji Sax ji, muy yi ñu wara yégle, di ndaje yu sell yu ñuy indil Aji Sax ji ay sarax yu ñu koy taalal, muy ˚sarax suy lakk ba jeex ak saraxu pepp ak yeneen saraxi jur gu ñuy rendi ak ˚sarax yi ñuy tuural Aji Sax ji, bés bu nekk ak la ca war. [38] Yooyu sarax jotewul dara ak saraxi bési noflaay yu Aji Sax ji. Jotewul dara it ak yi ngeen di joxeel Aji Sax ji mbaa mboolem ˚sarax yi ngeen di wàccoo ngiñ, ak mboolem ˚saraxi kéene yi ngeen di defal Aji Sax ji.

[39] «Ci biir loolu, fukki fan ak juróom ci juróom ñaareelu weer wi, gannaaw bu ngeen dajalee meññeefu réew mi, amal-leen màggalu Aji Sax ji diiru juróom ñaari fan. Na bés bu jëkk ba di ˚bésub noflaay, bésub juróom ñetteel ba di bésub noflaay. [40] Bés bu jëkk ba wittleen ay doomu garab yu rafet ak ay cari tiir ak ay cari garab yu sëq ak cari garab yu ñuy wax sóol, tey sax ci tàkkal dex. Nangeen bànneexu fi seen kanam Yàlla Aji Sax ji diiru juróom ñaari fan. [41] Wormaal-leen màggalu Aji Sax jooju, di juróom ñaari fan cim at, te wormaal-leen ko ci juróom ñaareelu weer wi. Dogal a ngoogu, di lu leen war fàww, yéen ak seen askan. [42] Ci ay mbaar ngeen di dëkk diiru juróom ñaari fan yooyu. Mboolem njuddu-ji-réew ci Israyil na ci dëkke mbaar, [43] su ko defee

seeni sët xam ne ciy mbaar laa dëkkaloon bànni Israyil, ba ma léen génnee
réewu ˚Misra. Maay seen Yàlla Aji Sax ji.»
44 Noonu la Musaa xamle bànni Israyil bési màggalu Aji Sax ji.

Lu jëm ci tegukaayu làmp bi ak mburu yi

24 1 Ba loolu amee Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: 2 «Santal ˚bànni
Israyil, ñu indil la diwu oliw gu set gu ñu segal ngir leerlu, ñu di ko
taale làmp yi guddi gu nekk. 3 Ci kanam rido bi làq ˚gaalu àlluway seede si, ci
biir ˚xaymab ndaje mi la Aaróona di teg làmp yi, muy fanaanee tàkk ba bët set,
fi kanam Aji Sax ji. Dogal a ngoogu, di lu leen war fàww, yéen ak seen askan.
4 Na teg làmp yi ci kaw tegukaayu làmp ba ñuy tëgge wurusu ngalam, muy
fanaanee tàkk fi kanam Aji Sax ji.
5 «Sàkkal ˚sunguf su nooy nepp, lakk ci fukki mburu ak ñaar, mburu mu nekk
di juróom benni kiloy sunguf. 6 Tegal mburu yi ci kaw taabalu wurusu ngalam
bi, fi kanam Aji Sax ji, te def ko ñaari jal, jal bu ne juróom benni mburu. 7 Jal
bu nekk teg ca cuuraay lu raxul, mu wuutu mburu mi, di céru seede buy
fàttalee te di sarax bu ñuy taalal Aji Sax ji. 8 ˚Bésub noflaay bu nekk nañu
saxoo taaj mburu yooyu fi kanam Aji Sax ji. Loolu sas la bu bànni Israyil di
tegoo fàww. 9 Mburu yooyu Aaróona ak i doomam yu góor ñoo koy féetewoo,
te nañu ko lekke fu sell, ndaxte lu sell-a-sell la, di lu ñu séddoo fàww ci sarax
yi ñuy taalal Aji Sax ji.»

Li war ci yenn xeeti tooñaange

10-11 Ba loolu wéyee amoon na ci biir ˚bànni Israyil jenn waay ju yaayam di
doomi Israyil te tuddoon Selomit, doomu Dibbri, Daneen ba. Baayam di waa
˚Misra. Mu am bés xeex jib ci biir dal bi, ci diggante waa jooju ak jenn waayi
Israyil ju raxul. Ci biir loolu waa ji yaayam di doomi Israyil wax Yàlla lu
ñaaw, tudd ko jaar fu bon. Ñu yóbbu ko ca Musaa. 12 Ñu tëj waa ja, ba xam lu
Aji Sax ji namm ci moom.
13 Ci kaw loolu Aji Sax ji wax Musaa ne ko: 14 «Génneel dal bi ki may wax
lu ñaaw, man Yàlla, te na mboolem ku ci dégg teg loxoom ci kaw boppam, ba
noppi mbooloo mépp dóor koy doj, ba mu dee. 15 Bànni Israyil nag nangeen
léen wax ne léen: Képp ku wax Yàllaam lu ñaaw, jaar fu bon, na wéetoo
añam. 16 Ku ñàkke kersa turu Aji Sax ji, dee rekk mooy àtteem. Mbooloo mi
mépp a ko wara dóor ay doj, ba mu dee. Muy doxandéem muy njuddu-ji-réew,
ku ci ñàkke kersa turu Aji Sax ji, dee mooy àtteem.
17 «Bu loolu weesoo képp ku faat bakkanu nit, dee rekk mooy àtteem. 18 Ku
faat bakkanu mala, na fey boroom. Bakkan, bakkan a koy fey. 19 Képp ku gaañ
moroomam, la mu ko def rekk lañu koy def. 20 Damm-damm, damm-damm a
koy fey; bët, bët a koy fey; bëñ it bëñ a koy fey. Ni mu gaañe moroomam
rekk, ni lañu koy gaañe.

[21] Ku rey ag jur na fey boroom, waaye ku rey nit dee mooy àtteem. [22] Na àtte bi di benn ci doxandéem ak njuddu-ji-réew, ndax man Aji Sax ji maay seen Yàlla.»

[23] Noonu Musaa wax ko bànni Israyil, ñu génne dal ba waa ja ñàkke Yàlla kersa, dóor ko ay doj, ba mu dee. Kon li bànni Israyil def mooy li Aji Sax ji santoon Musaa rekk.

Lu jëm ci atum noflaay

25 [1] Gannaaw loolu Aji Sax ji wax na Musaa ca tundu Sinayi ne ko:
[2] «Waxal ˚bànni Israyil ne léen: Bu ngeen duggee ca réew ma ma leen jox, suuf sa ca boppam war na am àppu noflaayam ngir Aji Sax ji. [3] Diiru juróom benni at ngeen di ji seen tool; juróom benni at yooyu itam ngeen di wolli seen tóokëru reseñ, dajale meññeef ma. [4] Waaye atum juróom ñaareel ba atum noflaay la wara doon: suuf sa ca boppam day noppalu doŋŋ ngir Aji Sax ji. Buleen ci ji seen tool, buleen ci wolli seen tóokëru reseñ. [5] La saxe ca seen um ngóob sax, buleen ko góobaat te it reseñ gu ñu wolliwuloon buleen ko raasaatu. Atum noflaay la wara doon: suuf sa ca boppam na noppalu atum lëmm. [6] Waaye lépp luy saxayaay ci atum noflaay sañ ngeen koo lekk, yéen ak seen jaam yu góor ak yu jigéen, ak seeni surga ak doxandéem bu dal ak yéen. [7] Seen jur it ca la, ba ca rabi àll ya ca seen réew. Mboolem lu suuf sa meññ, manees na ko lekk.

[8] «Gannaaw loolu nangeen wañ ba ci juróom ñaari ati noflaay, loolu di juróom ñaari at ba muy juróom ñaari yoon. Mu doon seen juróom ñaari ati noflaay, tollu ci ñeent fukki at ak juróom ñeent. [9] Su boobaa ci fukki fan ca juróom ñaareelu weer wa nangeen wol-lu ag liit fépp. Bésub Njotlaay boobu nangeen wol ag liit ci seen um réew ba mu daj. [10] Te nangeen sellal at ma ca topp di juróom fukkeelu at ma, ngeen yéene ca mboolem waa réew ma ba mu daj, ne ngoreel taxaw na. Seen ˚atum xumbéen la, ku nekk war cee dellu ca suufu waa këram, ku nekk it wara dellu ca ˚làng ga mu bokk. [11] Seen atum xumbéen la atum juróom fukkeel boobu di doon. Dungeen ci ji, dungeen ci góobaat lu saxe ca seen um ngóob te dungeen ci wolli ag reseñ, di ko witt. [12] Gannaaw atum xumbéen la, na doon at mu ngeen sellal. Saxayaayub tool ngeen saña lekk.

[13] «Atum xumbéen googu ci ngeen di delloo ku nekk suufam. [14] Noonu bu ngeen di jaay seen waa réew suuf mbaa ngeen di jënde suuf ci seen waa réew, buleen di naxante. [15] Limu at yi dox seen digganteek atum xumbéen ga mujj, na dëppook njég gi ngeen di jënde suuf ci seen waa réew. Limu ati mbey yi dox seen digganteek atum xumbéen ga ca toppaat it, war na dëppook njég ga ñu leen jaaye. [16] Lu at yooya gëna bare, njég ga gëna jafe; lu at ya gëna néew, njég ga gëna yomb, ndaxte limu meññeefum suuf sa lees leen koy jaaye.
[17] Buleen di naxante, waaye ragal-leen seen Yàlla, ndax man Aji Sax ji maay seen Yàlla.

18 «Saxleen ci samay dogal, sàmm samay ndigali yoon, di ko jëfe, ndax ngeen
dëkk ak jàmm ci réew mi. 19 Kon suuf si dina nangu, ngeen di lekk ba suur te
dëkk fa ci jàmm. 20 Jombul ngeen di wax naan: “Lu nuy lekk nag ci atum
juróom ñaareel ba, gannaaw dunu ci ji te dunu ci dajale sunu meññeef?”
21 Waaye dinaa leen yónnee sama barke ca atum juróom benneel ba, suuf si
nangul leen meññeefum ñetti at. 22 Bu ngeen tolloo ci ji ci atum juróom ñetteel
ba, dina leen fekk ngeen di lekk meññeefum daaw-jéeg, te meññeefu atum
juróom ñeenteel ba dina agsi, fekk ngeen di lekk ca mu daaw-jéeg ma.

Liy sañ-sañ ci mbirum suuf su ñuy jotaat

23 «Suuf si deesu ko jaay, mu wel fàww, ndax maay Boroom suuf si, yéen ay
doxandéem ngeen fi, yu ma fi dëkkal. 24 Fépp fu bokk ci seen um réew,
nangeen fa yoonal sañ-sañu jotaat ca suuf sa.
25 «Bu sa mbokk demee ba ñàkk tax koo jaay ci suufam, mbokkam mi ko
gëna jege te am sañ-sañu jotaat suufam, na jëndaat la mbokk ma jaayoon. 26 Ku
amul ku ko ko jotaatal te moom ci boppam mu mujj woomle, ba am lu mu ko
jotaate, 27 day wañ ñ at ya njaay ma am, delloo ki mu jaayoon ati mbey ya ca
kooka dese, daldi mana jotaat ci suufam. 28 Waaye su amul lu mu jëndaate
suufam, suuf sa day des ca loxol ka mu jaayoon, ba keroog ˚atum xumbéen ga
dellusi. Bu atum xumbéen ga dellusee, sañ na dellu ca suufam.
29 «Su dee waa ju jaay ab dëkkuwaay bu nekk ci dëkk bu mag bu ñu tabax
tata wëralee ko ko, dina ko saña jotaat li feek njaay mi amul at. Ci diir boobu
la ko saña jotaate. 30 Su ñu ko jotaatul ba njaay ma am atum lëmm, dëkkuwaay
boobu ci biir dëkk bu mag ba ñu wëralee tata day wel fàww, ñeel ka ko jënd,
mook ku askanoo ci moom. Du lees di delloo ci atum xumbéen. 31 Su dee ay
dëkkuwaay ci dëkk yu ndaw yu ñu tabaxul tata, wëralee ko ko, dees koy
yemaleek alali suuf. Sañees na ko jotaat te dees koy delloo ci atum xumbéen.
32 Su dee dëkki ˚Leween ñi ak seen dëkkuwaay ya ca biir nag, Leween ñi sañ
nañu cee jotaat fàww. 33 Kon alalu Leween manees na ko jotaat —dëkkuwaay
lay doon bu ñu jaay ci dëkki Leween ñi— dees koy delloo bu atum xumbéen
dikkee, ndax dëkkuwaay yi ci dëkki Leween ñi, seen alal la ju léen lew fàww
ci seen biir bokki ˚bànni Israyil. 34 Waaye suufas parlu yi bokk ci dëkki
Leween ñi, deesu ko jaay, ndax ñoo koy moom fàww.

Baaxeleen aji ñàkk

35 «Bu seen mbokkum ˚bànni Israyil ñàkkee ba manatula fey lu mu leen
ameel, nangeen ko dimbali, ni bu doon doxandéem mbaa màngaan, ndax mu
mana dund ci seen biir. 36 Buleen teg lenn lu mu mana doon ci bor bu leen
seen mbokk moomu ameel, waaye ragal-leen ci seen Yàlla, ndax mu mana
dund ci seen biir. 37 Buleen ko lebal seen xaalis, di ca teg lenn, te buleen ko
jox dund, di sàkku lu mu ca yokk ngir delloo leen ko. 38 Man Aji Sax ji maay
seen Yàlla ji leen génne réewu ˚Misra, jox leen réewu Kanaan, te di seen
Yàlla.

Liy sañ-sañ ci jotaat nit

39 «Bu seen mbokk ñàkkee ci seen biir, ba jaay leen boppam, buleen ko
jaamloo. 40 Defleen ko ni liggéeykat buy feyeeku mbaa màngaan bu ngeen
dëkkal. Na leen liggéeyal ba keroog ˚atum xumbéen ga, 41 mu génn ci seeni
loxo, mook ay doomam, daldi dellu ci ˚làngu boppam, fa ay maamam séddoo.
42 Li waral loolu moo di ˚bànni Israyil dañu di sama jaam yi ma génne réewu
˚Misra. Deesu léen jaay njaam. 43 Buleen léen soxore ci biir kilifteef, waaye
ragal-leen ci seen Yàlla. 44 Seen jaam yu góor ak seen jaam yu jigéen, nangeen
léen jële ci xeet yi leen wër. Ci ñooñu ngeen di jënde ay jaam, góor ak jigéen.
45 Walla ngeen jënde ba tey ci doxandéem yi ci seen biir, mbaa ci njaboot yi
doxandéem yi am ci réew mi te ñu nekk ci seen biir. Su ko defee ñu doon seen
ngàllo. 46 Sañ ngeen léena donale seen doom yi leen di wuutu, ñu doon seen
ngàllo seen giiru dund. Ñooñu sañ ngeen léena def ay jaam, waaye su dee ci
seen diggante, yéen bànni Israyil, buleen di soxorante ci biir kilifteef.
47 «Su fekkee ne ab doxandéem bu ngeen dëkkal mbaa ab màngaan dafa
woomle te kenn ci seeni bokk ñàkk, ba jaay boppam doxandéem bi ngeen
dëkkal mbaa kenn ku bokk ak doxandéem bi, 48 gannaaw bu jaayee boppam,
manees na ko jotaat ba tey. Kenn ciy bokkam sañ na koo jotaat, 49 yaar muy
baayam bu ndaw mbaa doomi baayam bu ndaw. Ku mu bokkal làng di
mbokkam lenqe sax man na koo jotaat, te moom ci boppam man na woomle
ba jotaat boppam. 50 Na bokk ak ka ko jënd wañ, la dale ca at ma mu jaaye
boppam, ba ca atum xumbéen gay ñëw, muy njégu goreelam, dëppook at
yooya. Te it nañu ci seet àqu ñaqu liggéeykat. 51 Su desee ay at, lu at ya gëna
baree, njég ga muy jotaate boppam gëna sore ci njég, ga ñu ko jënde woon.
52 Te su at yu néew doxee seen digganteek atum xumbéen ga, na ko wañ te
fey lu ni néewe, ngir jotaat boppam. 53 Ab surga lay doon ci njaatigeem at mu
nekk, waaye waru koo soxore ci biir kilifteef, ngeen di seetaan. 54 Su fekkee ne
jotaatuñu ko ci jotin yooyu sax, war na moom boppam mook i doomam ca
atum xumbéen ga. 55 Ndax kat man la bànni Israyil di samay jaam. Ñoo di
sama jaam ya ma génne réewu Misra; yéen, maay seen Yàlla Aji Sax ji.

Yool yi ci déggal Yàlla

26 1 «Buleen sàkkal seen bopp ay xërëm, du lenn lu ñu jëmmal mbaa
xërëmu doj bu ngeen sampal seen bopp, te doj wu ñu ñaas ay nataal it,
buleen ko sàkkal bérab ci seen réew, di ko sujjóotal, ndax man Aji Sax ji maay
seen Yàlla. 2 Sama bési noflaay, wormaal-leen ko, te sama bérab bu sell ngeen
teral ko. Maay Aji Sax ji.
3 «Su ngeen dee topp samay dogal, fonk samay santaane te di ko jëfe, 4 kon
dinaa leen tawal ci waxtoom, suuf si nangu, garab yi meñ. 5 Dingeen bàcc ba
keroog wittum reseñ jot te dingeen witt reseñ ba keroog ji jot. Dingeen lekk
seen um pepp ba suur këll te dingeen dëkk ak jàmm ci seen um réew.

[6] «Dinaa baaxee réew mi jàmm it, ba bu ngeen tëddee kenn du leen tiital.
Dinaa jële rab wu aay ci réew mi te saamar du jóg, dal ci seen um réew. [7] Kon
dingeen dàq seeni noon, saamar ba dal, ñu daanu fi seen kanam. [8] Seen
juróomi nit ay dàq téeméer, seen téeméeri nit dàq fukki junni. Seeni noon la
saamar di dal, ñu daanu fi seen kanam.
[9] «Te itam dinaa leen baaxe, giiral leen, yokk leen. Dinaa sàmm sama
˚kóllëreek yéen. [10] Dingeen lekk ngóob mu yàgg, dence lu yàgg, ba far génne
mu yàgg ma, wuutal fa mu bees.
[11] «Dinaa samp sama kër ci seen biir te duma leen sib. [12] Dinaa ànd ak yéen,
di seen Yàlla, ngeen di sama mbooloo. [13] Man Aji Sax ji maay seen Yàlla ji
leen génne réewu ˚Misra, ngeen noppee doon seeni jaam; maa dog seen buumi
njaam, siggal leen.

Mbugal yi ci déggadil Yàlla

[14] «Waaye bu ngeen ma déggalul te baña jëfe sama santaane yooyu yépp,
[15] su ngeen sofentalee samay dogal, dëddu samay ndigal, ba jëfewuleen sama
santaane yépp, xanaa di fecci sama ˚kóllëreek yéen, [16] su boobaa li may def ak
yéen mooy lii: Damay jekki wàcce njàqare ci seen kaw, mu ànd ak woppi
ràgg, yaram wu tàng jërr ak bët yu lëndëm, ngeen gën di wopp. Dingeen ji
seen um pepp ci neen, ndax seeni noon a koy lekk. [17] Dinaa leen noonoo ba
seeni noon duma leen, seeni bañ yilif leen. Dingeen daw te kenn dàqu leen.
[18] «Bu loolu taxul ngeen déggal ma, dinaa leen mbugal lu ko ëpp juróom
ñaari yoon, feye leen ko seeni bàkkaar. [19] Dinaa sàggi seen sag bu réy. Dinaa
def asamaan si leen tiim ne sereng nig weñ, suuf si wow koŋŋ ni xànjar.
[20] Seen doole dina kasara, ndax suuf si ngeen di bey du leen nangul te garabi
réew mi du meññ.
[21] «Su ngeen saxee ci noonoo ma, bañ maa déggal, dinaa fulaat seen mbugal
fukki yoon ak juróom, feye leen ko seeni bàkkaar. [22] Dinaa xabtal rabi àll yi ci
seen kaw, ñu xañ leen seeni doom, seeni gétt ñu tas, seeni nit ñu néewal, ba
seeni mbedd ne wëyëŋ.
[23] «Su ma leen loolu yaralul ba tey, xanaa ngeen sax ci noonoo ma, [24] su
boobaa man itam dinaa leen noonoo, te it man ci sama bopp dinaa leen
mbugalaat lu ko ëpp fukki yoon ak juróom, feye leen ko seeni bàkkaar.
[25] Dinaa dalal saamar ci seen kaw, feye leen ko kóllëre gi ngeen fecci. Bu
ngeen làqoo ci seeni biir dëkk yu mag sax, dinaa wàcce mbas ci seen biir,
seeni noon jekku leen. [26] Bu ma téyee loxo bi ma leen di leele, fukki jigéen
dinañu bokk lakk seen mburum njël ci benn taal doŋŋ, natt ko ay somp,
séddale, ngeen lekk, te dungeen suur.
[27] «Waaye bu loolu weesoo te déggaluleen ma, xanaa di ma noonoo ba tey,
[28] su boobaa dinaa leen gëna mereeti, noonoo leen, te man ci sama bopp dinaa
leen mbugalati lu ko ëpp fukki yoon ak juróom, feye leen ko seen bàkkaar.

[29] Dingeen yàpp seeni doom yu góor, yàpp seen doom yu jigéen ndax xiif.
[30] Dinaa toj seen bérabi màggalukaay[m], daane seeni tuur. Seeni xërëm yi ne làcc, ma jal ca seeni néew. Dinaa leen sib, [31] gental seeni dëkk yu mag, tas seeni bérab yu sell, te dootuma faale luy xeeñ ca seeni sarax. [32] Maay tas seen um réew, ba seen noon ya ko nangu yéemu ca. [33] Yéen nag dinaa leen tasaare ci biir xeet yi, ndax dinaa génne saamar mbaram, mu dal ci seen kaw. Seen um réew dina wéet, seen dëkk yu mag gent.
[34] Su boobaa suuf si dina dabu ati noflaayam mboolem diir ba muy wéet, fekk yéen ngeen nekk ca seen réewu noon ya. Su ko defee suuf si dina noppalu moos, ba daboo ko ati noflaayam. [35] Mboolem diir bi suuf siy wéet, moom lay noppaloo la mu noppaluwuloon, ba leen ay ati noflaay fekkee ngeen dëkk fa.
[36] Ñi des ci yéen dinaa indi njàqare ci seen xol, foofa ngeen nekk ca seen réewu noon ya, ba xob wu ne foy-foy ngeen daw. Dingeen xélu ni ku ñuy dàqe saamar, bay daanu, te dàqeesu leen. [37] Dingeen fakkastalante di daw, ni ñu ñuy dàqe saamar, te dàqeesu leen, ba dungeen mana taxaw ci seen kanami noon.
[38] Dingeen deeye àll, te seen suufu noon yaa leen di lekk. [39] Ñi des ci yéen dinañu ràgg ca seen réewi noon ndax seeni bàkkaar ak seen bàkkaari maam.

Aji Sax ji du fecci kóllëreem

[40] «Su ko defee ñoom dinañu tudd seen bàkkaar ak seen bàkkaaru maam ya, ndax dañu maa wor te dëkke maa noonoo, [41] ba man itam ma noonoo léen, toxal léen seen réewu noon. Bu ñu tuubee seen xol bu dëgër nag, ba matal seen mbugal yi sababoo ci seeni ñaawteef, [42] su boobaa dinaa bàyyi xel ci sama ˚kóllëre gaak Yanqóoba ak sama kóllëre gaak Isaaxa ak sama kóllëre gaak Ibraayma, te duma fàtte li ma dige ci wàllu réew mi.
[43] «Waaye réew mi dinañu ko gental, mu daboo ati noflaayam diir ba ñu ko dëddoo, wéetal ko, te fekk ñoom ñuy fey seen boru tooñ; ndax kat dañoo sofental samay santaane, xalab samay dogal. [44] Ndaxam du tax ma sofental léen ca seen réewu noon, mbaa ma di léen xalab, di léen faagaagal, nde kon ma fecci sama kóllëreek ñoom. Ndax man Aji Sax ji maay seen Yàlla. [45] Dinaa léen bàyyil xel ci sama kóllëre gaak seen maam ya ma génne réewu ˚Misra, jaambur ñi seede, ngir doon seen Yàlla. Maay Aji Sax ji.»
[46] Looloo di dogal yaak santaane yaak ndigali yoon ya Aji Sax ji tëral ca digganteem ak ˚bànni Israyil ca kaw tundu Sinayi, Musaa jottali léen ko.

---

[m]**26.30** ***bérabi màggalukaay:*** ay tund la daan doon mbaa ay bérab yu ñu tànn. Waa Kanaan daan ci jaamu seen yàllay caaxaan, di ca def xeeti jaamu yu jëm ci luy taxa giir; ak lu jëm ci rawaani ñu dee mbaa ñu di ca gàncatu, topp seeni xërëm ya léen ca doon xiir.

Lu jëm ci jagleel Aji Sax ji nit ak alal

27 [1] Bu loolu weesoo Aji Sax ji wax na Musaa ne ko: [2] «Waxal °bànni
Israyil ne léen: Képp ku dogoo jagleel Aji Sax ji nit[n], man na wàccook
kàddoom ci kaw nii ñu ko xaymaa. [3] Su dee góor gu am ñaar fukki at ba
juróom benn fukki at, nanga ko xayma ci juróom fukki donji xaalis, ci xaalisu
bérab bu sell bi. [4] Su dee jigéen, nanga ko xayma ci fanweeri donji xaalis. [5] Su
amee juróomi at ba ñaar fukki at, danga koy xayma ci ñaar fukki donji xaalis,
su dee góor, mbaa fukki donji xaalis, su dee jigéen. [6] Su dee ku am weer jàpp
juróomi at, nanga ko xayma ci juróomi donji xaalis su dee góor; mbaa ñetti
donji xaalis su dee jigéen. [7] Su dee ku am juróom benn fukki at ak lu ko ëpp,
nanga ko xayma ci fukki donji xaalis ak juróom su dee góor; mbaa fukki donji
xaalis su dee jigéen. [8] Su fekkee ne ki dogu woona jagleel nit ki Aji Sax ji da
di ku am-amam yées sa xayma, na kooku yóbbu nit ki ba ca °saraxalkat ba,
saraxalkat bi xaymaal ko nit ki ci lu dëppook am-amam, moom mi dogu woon.
[9] «Su fekkee ne la ñu dogu woona joxe ag jur la gu dagana saraxalal Aji Sax
ji, day daldi sell. [10] Deesu ko weccee. Du jur gu baax gu ñu ko mana wuutoo,
doonte jur gu bon la, te du jur gu bon gu ñu ko mana wuutoo, te fekk muy gu
baax. Ci biir jagleel googu ku xasa wuutoo ag jur moroom ma, jur gu jëkk
gaak kuutaay la dañuy bokk doon lu sell. [11] Su fekkee ne la ñu dogu woona
joxe mala mu daganul la te daganula saraxalal Aji Sax ji, na nit ki yóbbu jur
ga ba ca saraxalkat ba, [12] saraxalkat ba xayma ko. Su baaxee su bonee, lu mu
ci dogal mooy wéy. [13] Su ko boroom bëggee jotaat, day fey njég ga, yokk ca
xaajub juróomeelu njég ga.
[14] «Su nit jagleelee Aji Sax ji dëkkuwaayam, sellalal ko ko, na saraxalkat bi
xayma dëkkuwaay bi. Su baaxee su bonee, lu mu ci dogal mooy wéy. [15] Su
fekkee ne ki dogu woona joxe dëkkuwaayam da koo bëgga jotaat, day fey njég
ga ñu ko xaymaa, yokk ca xaajub juróomeelam, mu doonaat alalam.
[16] «Su nit jagleelee Aji Sax ji suuf su mu moom ci suufas ndonoom, na ñuy
xaymaa suuf sa, na dëppook dayob pepp bay mat njiwum suuf sa. Ñetti
barigoy peppum lors yu ne juróom fukki donji xaalis[o] a koy wecci. [17] Su
fekkee ne ci °atum xumbéen la joxe suuf si, xaymab suuf si day mat sëkk ànd
ak moom. [18] Waaye su fekkee ne gannaaw atum xumbéen la joxe suuf si,
saraxalkat bi da koy nattal njég gi ci at yi dox seen digganteek atum xumbéen
ga ca topp, génne ca at ya weesu. [19] Su fekkee ne ki dogu woona joxe tool bi
da koo bëgga jotaat, day fey njég ga ñu ko xaymaa, yokk ca xaajub
juróomeelam, mu doonaat alalam. [20] Su jotaatul tool bi, ba ñu jaay tool bi
keneen, deesu ko mana jotaat. [21] Bu tool bi yiwikoo ci atum xumbéen nag, day

---

[n]**27.2** Nit man na jagleel moroomam Yàlla, muy liggéey ca kër Yàlla ga. Aaya yii wone na ne nit ku ñu jagleel moroomam Yàlla, manees na ko yiwi ci kaw ñu feyal ko ab limu xaalis.

[o]**27.16** Benn donju xaalis boobu mu ngi tollu woon ci benn siikal, diisaayam di fukki garaam.

daldi doon lu ñu sellalal Aji Sax ji, mel ni tool bu ñu aaye, mu doon alalu saraxalkat.
[22] «Su fekkee ne nit ki dafa jagleel Aji Sax ji tool bu mu jënd, te donnu ko,
[23] saraxalkat bi da koy xaymaal njég gi, méngale kook at yi dox seen digganteek atum xumbéen gay ñëw. Na nit ki fey la ñu xayma ca bés ba, xaalis ba di lu ñuy sellalal Aji Sax ji. [24] Bu atum xumbéen dikkee, tool bi day dellu ca ka ñu ko jënde woon te mu di alalu ndonoom. [25] Mboolem lu ngeen xayma, na dëppook natt ba ñu yoonal ci bérab bu sell bi, maanaam li ñuy wax siikal te mu tollu ci fukki garaam.
[26] «Waaye kat luy taaw cig jur, Aji Sax jee ko moom jeeg. Du lu kenn di dogoo jagleel Aji Sax ji. Muy barmol, muy mbote, muy tef, Aji Sax jeey boroom. [27] Su dee lu mala mu daganul taawloo, ka ko moomoon man na koo jotaat ndegam fey na njégam, ba dolli ca xaajub juróomeelu njég ga. Bu ñu ko jotaatul, dees koy jaay ci njég gi ñu ko xaymaa. [28] Mboolem lu ñu aayalal Aji Sax ji, lu sell-a-sell la ñeel Aji Sax ji. Lépp lu nit moom, su dee nit mbaa jur mbaa suuf su mu donn, amu ci lenn lu mu aayalal Aji Sax ji te ñu sañ koo jaay mbaa mu di ko jotaat. [29] Ba tey du kenn nit ku ñu aayalal bakkanam Aji Sax ji, mu wara sànku, ba noppi ñu di ko jotaat. Dees koy rey rekk.
[30] «Bu loolu weesoo mboolem lu jóge ci suuf, muy pepp mbaa doomi garab, cérub fukkeel ba Aji Sax jeey boroom. Dees koy sellalal Aji Sax ji. [31] Su fekkee ne nit ki dafa namma jotaat lenn ca céru fukkeelu meññeefam ma muy génne, day yokk ca njég ga xaajub juróomeelam. [32] Mboolem céru fukkeel bu ñu génnee cig jur, gu gudd gaak gu gàtt ga, muy lépp lu sàmm waññe bantam, cérub fukkeel la bu ñuy sellalal Aji Sax ji. [33] Deesu ci seet jur gu baax ak gu bon te deesu ci wuutal lenn. Bu ci nit xasee wuutal lenn, la jëkk ak la ko wuutu lépp day daldi doon lu sell. Deesu ko mana jotaat.»
[34] Yooyu santaane la Aji Sax ji dénkoon Musaa ca tundu Sinayi, ngir mu jottali ko bànni Israyil.

LEERAL YI

bànni Israyil g- : Israyil mooy tur wa Yàlla jox Yanqóoba, doomu Isaaxa, di sëtu Ibraayma. Ñi soqikoo ci Yanqóoba lañuy wooye bànni Israyil mbaa Yawut. Ñoo def fukki giir ak ñaar, di xeet yi soqikoo ci doomi Yanqóoba. Jamonoy tey jii dees na léen wooye naari Yawut yi.

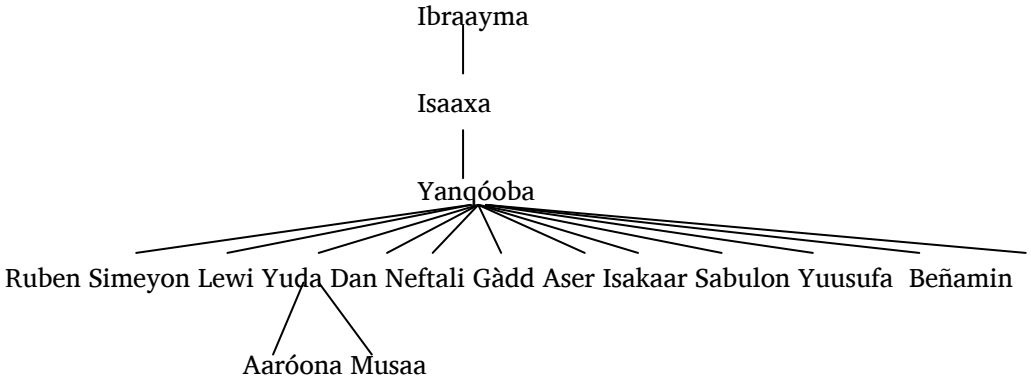

bérab bu sell b- : Am na rido bu séddale woon xaymab ndaje ma ñaari néeg. Néeg bu jëkk ba, fa ngay janook rido ba, moo doon bérab bu sell ba. Saraxalkat yépp sañ nañu faa dugg. Néeg ba ca wàllaa rido ba lañu doon tudde bérab bu sell-baa-sell. Saraxalkat bu mag ba doŋŋ moo sañoona dugg ca bérab bu sell-baa-sell, te benn yoon cim at lay doon. Yàllaa ngi jaare ci ni ñu taxawale xayma beek li ci biir, di xamle ne moom Yàlla ku sell la.

bésub noflaay b- : Moo doon juróom ñaareelu bés ci ayu-bésu bànni Israyil. Bés la woon bu ñu jagleel Yàlla, ñu aaye ci bépp liggéey. Bésub noflaay boobu Yàlla séddoo woon na ko, ba muy sàkk lépp. Gannaaw gi Yàlla tànn bésub noflaay, firndeele ko kóllëre gi mu fasanteek bànni Israyil.

diw : Ni ñu daan sellale li ci xaymab ndaje mi lépp nii la: diw gi ñuy fale, saraxalkat ya daan nañu léen laalal ci diwu pal gi, tabbe léen ko, ñu sasoo liggéey ba.

gaal g- : Waxande la, wu ñu denc àlluwa, ya ñu bind yoonu Yàlla te yonent Yàlla Musaa jottali ko. Moo doon misaal teewaayu Aji Sax ji ci biir màggalukaay bi ci digg mbooloom.

Li waral ñu tudde ko **gaalu kóllëre ga** mooy Yàlla daa joxoon Musaa àlluway xeer yooyu, lale ko kóllëre ga mu fas ak ñoom.

Li waral ñu tudde ko **gaal ga seede sa dence**, mbaa **gaal ga àlluway seede sa dence**, moo di àlluwa yooyu seede la woon ca la Yàlla santaane.

kóllëre g- : Ab digoo la, bu ëmb ay dige. Man nañu koo tëral, mu dib digoo diggante nit ak moroom ma, mbaa diggante Yàllaak nit. Mu mel ni la Yàlla digoo woon ak àddina, jaare ko ci Nóoyin, mbaa diggante Yàllaak Ibraayma, mbaa Yàllaak Isaaxa. Ñetti yoon yu mujj yooyu ñu lim, Yàlla rekk a dige. Moom ci wàllu boppam moo fas kóllëre ak ñooñu. Ñoom defuñu dara lu dul gëm ko. Waaye Yàllaak mbooloom Israyil dañoo digoo, maanaam dañoo fasante kóllëre, ku nekk ak la ko war (*Goreel ga* 19.5-6). Noonu lanu dégge li xàjjale fas kóllëre ak fasante kóllëre.

làng g- : Ni ñu séddalee ag mbokk ci Israyil, amoon na fukki giir ak ñaar, giir gu nekk ak i làngam, làng gu nekk ak i këram, kër gu nekk ak i njabootam.

Leween b- : Ku Lewi di maamam lañuy wax ab Leween. Lewi kenn la woon ca fukki doomi Yanqóoba yaak ñaar. Ñoo sos bànni Israyil. Lewi mooy maamu Musaa ak magam Aaróona. Aaróona la Yàlla tànn muy saraxalkat bu mag ba. Ñenn ci ñi soqikoo ci moom ñoo daan donnante liggéeyu saraxale bi. Ña ca des ñoo léen daan jàpple ca liggéeyu kër Yàlla ga.

lors b- : Xeetu pepp la.

Màggal yi

(màggalu ayu-bésu) Mburu mu amul lawiir b- : Moo topp ca bésu Mucc ba, di màggalu ayu-bés. Ca la bànni Israyil daan lekke mburu mu amul lawiir, di ko fàttalikoo fitna ja seeni maam génne réewum Misra; taluñu woona ség sax, ba mburu ma funki.

màggalu bésu Farmàngu m- : Kuy farmàngu, jeexal nga bépp liggéeyu tool. Jamonoy lolli lañu daan amal màggal gii, mu dëppook diggu sàttumbar. Moo yemook fa ndajalem meññeef ma jeexe, gannaaw bu ñu wittee oliw jaak reseñ ja. Ci wàllu diine, at maa nga daan tàmbalee ci weeru Nisaan, di màrs jàpp awril, yemook weer, wa bànni Israyil génne Misra. Waaye ci wàllu caada, at maa nga daan jeexe ci diggu weeru sàttumbar, mu dëppook njeextel liggéeyu tool ya ca réewu penku yooyu. Mujj gi ñu di ko tudde màggalu bési Mbaar yi.

màggalu bési Mbaar y- : Seetal: màggalu bésu Farmàngu m-

màggalu bésu Mucc b- : Bésu Mucc ba moo gënoona mag ci màggali bànni Israyil. Bànni Israyil di ko amal ca seen weer wu jëkk, mu dëppook weeru awril. Ci lañuy fàttaliku la xewoon ca réewu Misra ca jamonoy yonent Yàlla Musaa. Mooy ba maam ya rendee ay gàtt, taqal deret ja ca seen bunti kër, ba tax malaakam bóomkat ba musal seeni waa kër. Noonu Yàlla yiir léen ca musiba ma mu wàcce ca Misra, muy seen njot, ga mu léen jëlee ca loxoy Firawna, buuru Misra, ba génne léen réew ma. Paag la tudd ci tubaab.

Mburu mu amul lawiir : Seetal: **Màggal yi**

Misra m- : Mooy réew mi ñuy wax Esibtë tey.

Sarax yi : Bànni Israyil amoon nañu xeeti sarax yu bare: ay saraxi kéene ak ay saraxi sañul-bañ ak sarax su ñuy tuural Yàlla (29.40) ak saraxu xaalis (25.3). Waaye li ci ëpp ay saraxi tuur deret la woon yu léen Yàlla tegoon, ngir seen njéggalu bàkkaar. Su ko defee ñu mana dëkke jokkook moom, Yàlla ju sell ji, ndax saraxu deret ja. Am na ci ay sarax yu Yàlla di xamale bànni Israyil ne peyug bàkkaar mooy dee, te deewu jur, gi ñuy saraxal, njot la ci boroom sarax bi.

sarax suy lakk ba jeex : Mooy tekki sarax su kenn dul lekk dara. Dañu koy lakk muy saxar, ba jeex, jagleel lépp Yàlla.

saraxi cant ci biir jàmm : Mooy sarax, si ñu daan sante Yàlla, ndax li mu léen di nangul, di léen barkeel te di léen jàmmal. Jur lay doon gu ñuy séddale ñetti cér. Benn bi, ñu lakkal ko Aji Sax ji ci saraxalukaay bi, ba mu jeex. Benn bi, saraxalkat yi féetewoo ko. Ñetteel bi, ki saraxe lekk ko, mook waa këram.

saraxu kéene : Xeetu saraxu cant la ci biir jàmm. Day neex boroom, mu def ko, waaye man na ñàkk.

saraxu póotum bàkkaar : Jur lay doon gu nit ki di rendil Yàlla, defal ko ko sarax. Bu ñu tuuree deret ji, bakkan bi deretu jur giy jëmmal mooy wuutu bakkanu ki saraxe. Sarax boobu it dees koy lakk.

sarax bu ñuy yékkati, jébbal Aji Sax ji : Turu sarax soosu day wone ne dañu ko daan yékkati, mel ni ku koy jox Aji Sax ji, door koo wàcce. Man na am ñu def ko noonu ay yooni-yoon.

sarax su ñuy tuural Aji Sax ji : Saraxu naan la bu ñu daan defal Yàlla, muyànd ak sarax suy lakk ba jeex mbaa saraxu pepp. Li ci ëpp biiñ la daan doon, ñu di ko sotti fa ñu samp saraxalukaay bi.

saraxalkat b- : Yàlla tànn na ñi bokk ci giiru Lewi, doomu Yanqóoba, ñuy Aaróona ak ñi askanoo ci moom, ngir ñu taxawal bànni Israyil fa kanamam. Saraxalkati bànni Israyil ay góor lañu yu ñu sellalal Yàlla, ñu féetewoo liggéeyam. Ñoo sasoo liggéey biy jubale mbooloo meek Yàlla. Ñoo léen di saraxalal te ñoo yore liggéeyu jaamu Yàlla bi.

saraxalukaay b- : Saraxalukaay ya ñaar la woon ca biir kër Yàlla ga: benn bi ñuy lakke jur gu ñu rendi, bi ci des, ñu di ci taal cuuraayu sarax. Saraxalukaayu jur gi dafa mel ni waxande wu amul kubéer. Mu ànd ak ub caaxam, ñu di ci teg matt ga ñuy lakke jur ga.

sunguf s- : Sungufu bele mbaa sungufu lors la doon.

xaymab ndaje m- : Ba bànni Israyil nekkee ca màndiŋ ma, moo doon seen màggalukaay bu ñu mana wekki, yóbbu. Fa la Yàlla daan taseek Musaa te fa la Yàlla taamu woona wone ne mu ngi teew ci digg mbooloom mi mu goreel.

xar-sànni m- : Mbubbu jaamukaay la, mu saraxalkat biy sol, kiiraayal dënn ba tege ca kaw. Kiiraay li xeetu jiba la ju daan def jumtukaay yu sell, yi ñuy seete, ba xam li Yàlla namm. Jombul ceetin wa mel ni ab tegoo bant.

xaraf : Xaraf lañu daan firndeele kóllëre gi Yàlla fas ak Ibraayma, te it màndarga la muy firndeel kóllëre gi Yàlla séq ak bànni Israyil. La Yàlla santoon bànni Israyil ci seen xale bu góor mooy, bu bésub juddoom dellusee, ñu xarfal ko.

yékkati : Seetal: **sarax bu ñuy yékkati, jébbal Aji Sax ji**.